

มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนครกับมิติการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน

The Phu Thai Ethnic Cultural Heritage of Renu Nakhon towards Dimension of Community-Based Tourism Promotion

ประเสริฐ โยธินาร์

Prasert Yothicar

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

sertyty_ssk@hotmail.com

บทคัดย่อ

การส่งเสริมการท่องเที่ยวในพื้นที่มรดกวัฒนธรรม ถือเป็นการคุ้มครองและอนุรักษ์มรดกวัฒนธรรมในพื้นที่นั้นให้คงอยู่ การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา 1) มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร จำแนกตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและโบราณสถานของผู้ไทยเรณูนครที่เกื้อหนุนต่อความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนผู้ไทยเรณูนคร 2) กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครในปัจจุบัน และ 3) เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนคร ให้มีความสอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยในเชิงคุณภาพ ดำเนินการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างกับผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก อาทิ ประชาชนที่อาศัยอยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวและผู้นำทางศาสนา และบุคคลจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนผู้ไทยเรณูนคร รวมทั้งสิ้น 12 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์และการสังเกต ระหว่างวันที่ 29-31 มีนาคม 2557 วิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนครที่เกื้อหนุนต่อความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยว จำแนกตามภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การฟ้อนผู้ไทยเรณูนคร ประเพณีดูตอ และการทอผ้า และโบราณสถาน ได้แก่ พระธาตุเรณู หอปู่ปลา และศาลหลักเมืองเรณูนคร ในส่วนกระบวนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครในปัจจุบัน พบว่า ประกอบด้วย การวางแผนเชิงกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ระบบในการจัดการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว รูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ซึ่งสามารถจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ดีตามศักยภาพ และแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครให้มีความสอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร พบว่า ควรจัดทำแผนการท่องเที่ยวประจำปี ควรจัดทำคู่มือนักท่องเที่ยว ควรจัดให้มีเวทีสัมมนาเพื่อสรุปการดำเนินงาน และจัดรูปแบบการท่องเที่ยวโดยชุมชนให้มีความหลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงเกษตร การท่องเที่ยวเชิงวิถีพุทธ และการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ เป็นต้น

คำสำคัญ : มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร, การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน, ชุมชนผู้ไทยเรณูนคร

Abstract

Promoting tourism in the area of cultural heritage was protection and conservation of cultural heritage in the area to remain. This research was intended to study 1) the Phu Thai ethnic cultural heritage of Renu Nakhon by local wisdom and ancient remains conforming the possibility of community-based tourism promotion, 2) the process, management concerning the Phu Thai community's management of community-based tourism management of Renu Nakhon in present, and 3) to suggest the appropriate guideline in the community-based tourism promotion of the Phu Thai community in Renu Nakhon district. This research is qualitative. The field data was collected from 3 subgroups of population specifically; people in community, community leaders involving the tourism activities, the internal parties comprising government agencies involving the tourism activities. There were 12 key informants. The data were collected via in-depth interviews and observation during March 29-31, 2014. The content analysis was applied for data analysis. The research result showed that the Phu Thai ethnic cultural heritage of Renu Nakhon by local wisdom can be viewed as Phu Thai traditional dances, the relationship of U (glutinous fermented liquors) and Phu Thai hand-woven cloth and ancient remains can be viewed as Phathat Renu (Stupa), Ho Pu Tala (the spirit house) and Renu Nakhon city pillar shrine. Presently, the process, management concerning the Phu Thai community's management of community-based tourism management consists of strategic planning, organization, data management systems, participation in tourism management which can be managed by great potential of community-based tourism management. The appropriate guideline in the community-based tourism promotion of the Phu Thai community in Renu Nakhon are as follows. Tourism plan and tourist guide should be prepared and the community committee should hold a seminar on performance summary. And finally, the tourism style should be various and more unique by emphasizing on and supporting the community-based tourism such as cultural heritage tourism, agrotourism, Buddhist-based tourism, and ecotourism, etc.

Keywords : Phu Thai Ethnic cultural heritage, community-based tourism promotion, Phu Thai community of Renu Nakhon

บทนำ

ชุมชนชาวผู้ไทย อำเภอรعنูนคร จังหวัดนครพนม มีประวัติการตั้งถิ่นฐานมาตั้งแต่สมัยตอนต้นแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ เป็นถิ่นที่อยู่ของชาวผู้ไทยที่ยังคงความเป็นเอกลักษณ์และสืบทอดกันมาจนถึงปัจจุบัน มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนครซึ่งมีขนบธรรมเนียมประเพณีที่โดดเด่นและประทับใจแก่ผู้มาเยือน เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น ได้แก่ การฟ้อนรำผู้ไทย ประเพณีการดูตุ๊ก และศิลปะการทอผ้า เป็นต้น และโบราณสถานแหล่งยึดเหนี่ยวจิตใจของชุมชน ได้แก่ พระธาตุเรณู หอปู่กลา และศาลหลักเมืองเรณูนคร (พระราชรัตนากร, 2554) ซึ่งจากการประชาสัมพันธ์ชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครผ่านทางสื่อต่างๆ ทั้งวิทยุ โทรทัศน์ สื่อสิ่งพิมพ์ และอินเทอร์เน็ต โดยเฉพาะในมิติการบรรยายความงดงามของเมืองเรณูนคร ทรัพยากรทางธรรมชาติ วิถีชีวิตภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรม ประเพณี โบราณสถาน และสาวงามผู้ไทยเรณูนคร ล้วนเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของเมืองเรณู

นครผ่านบทเพลงและงานวันผู้ไทยโลก ทำให้ชุมชนผู้ไทยเรณูนครเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงที่นักท่องเที่ยวเริ่มให้ความสนใจที่จะมาเที่ยวชม (นิตยสารทางอีสาน, 2557)

ภายใต้กระแสธารของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวที่ไหลบ่าในปัจจุบันและความสำคัญของทรัพยากรทางการท่องเที่ยวดังกล่าว ทำให้หน่วยงานท้องถิ่นร่วมมือกับชุมชนผลักดันให้เกิดการท่องเที่ยวโดยชุมชนผู้ไทยเรณูนคร เป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวซึ่งเป็นกิจกรรมที่นำเอาทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ของท้องถิ่นมาจัดการใหม่ให้เกิดมูลค่าทางเศรษฐกิจนำไปสู่การสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนทางหนึ่งเพื่อให้ชุมชนสามารถนำเอาฐานทรัพยากรการท่องเที่ยวของชุมชนที่มีอยู่เดิม รวมถึงผู้คนในชุมชนที่มีการรวมกลุ่มกันทำกิจกรรมทางการท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนร่วมในการเสริมสร้างศักยภาพของชุมชน โดยสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มจากฐานทรัพยากรทางการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในชุมชน (ชัยวัฒน์ ปูนคำปิ่น, 2555) ทั้งนี้ การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนคร จะก่อให้เกิดประโยชน์ทางการจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยว โดยมีความเชื่อมโยงผูกพันกับทรัพยากรทางการท่องเที่ยวและมรดกทางวัฒนธรรมที่มีอยู่ก่อให้เกิดการฟื้นฟูวัฒนธรรม วิถีชีวิต และภูมิปัญญาท้องถิ่น ซึ่งเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงอัตลักษณ์ความเป็นชุมชน ตลอดจนความเข้มแข็งของชุมชนจะทำให้ชุมชนปรับตัวให้อยู่ในสังคมตามกระแสโลกาภิวัตน์ได้ เกิดการสร้างสรรคกิจกรรมขึ้นมาใหม่โดยที่ยังคงอนุรักษ์วัฒนธรรมและประเพณีที่ดีให้สอดคล้องกับยุคสมัย รวมถึงการสร้างความรู้ความภาคภูมิใจของคนในชุมชนในความเป็นท้องถิ่นของตน เกิดความร่วมมือและสามัคคีในท้องถิ่นของคนในชุมชน การมีพื้นที่ทางสังคมได้รับการยอมรับจากคนภายนอกเป็นหัวใจสำคัญของการดำรงไว้ซึ่งความเป็นชุมชน สนับสนุนเศรษฐกิจชุมชนและคุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น (สมศักดิ์ เตชะเอราวัณ, 2544)

จากที่มาและเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยสนใจมุ่งศึกษาแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเรณูนครในมิติที่ทำให้นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวและสัมผัสความงามของชุมชนผู้ไทยเรณูนครได้อย่างแท้จริง ภายใต้บริบทของมรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนครที่มีความเกื้อหนุนต่อความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ทั้งภูมิปัญญาท้องถิ่นวิถีชีวิตผู้ไทย และความงดงามของโบราณสถานของเรณูนครที่นักท่องเที่ยวสามารถท่องเที่ยวได้ทุกฤดูกาล รวมถึงศึกษาการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเพื่อดึงดูดให้นักท่องเที่ยวในชุมชนซึ่งจำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ประชาชนทั่วไปในชุมชนผู้ไทยเรณูนครจะต้องมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อการส่งเสริมการท่องเที่ยวของเรณูนครขึ้น ทั้งนี้ เพื่อให้ได้การขึ้นข้อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมกับมิติการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งถือเป็นการอนุรักษ์สืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมประเพณีอันงดงามของผู้ไทยเรณูนคร รวมถึงนักท่องเที่ยวได้สัมผัสความงดงามของวัฒนธรรมผู้ไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น วิถีชีวิต ศิลปกรรม โบราณสถาน อัยยาศัยและความมีน้ำใจของชาวผู้ไทยเรณูนคร ซึ่งจะนำไปสู่การพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษามรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร จำแนกตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและโบราณสถานของชาวผู้ไทยเรณูนครที่เกื้อหนุนต่อความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนผู้ไทยเรณูนคร

2. เพื่อศึกษากระบวนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครในปัจจุบัน
3. เพื่อเสนอแนะแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครให้มีความสอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร

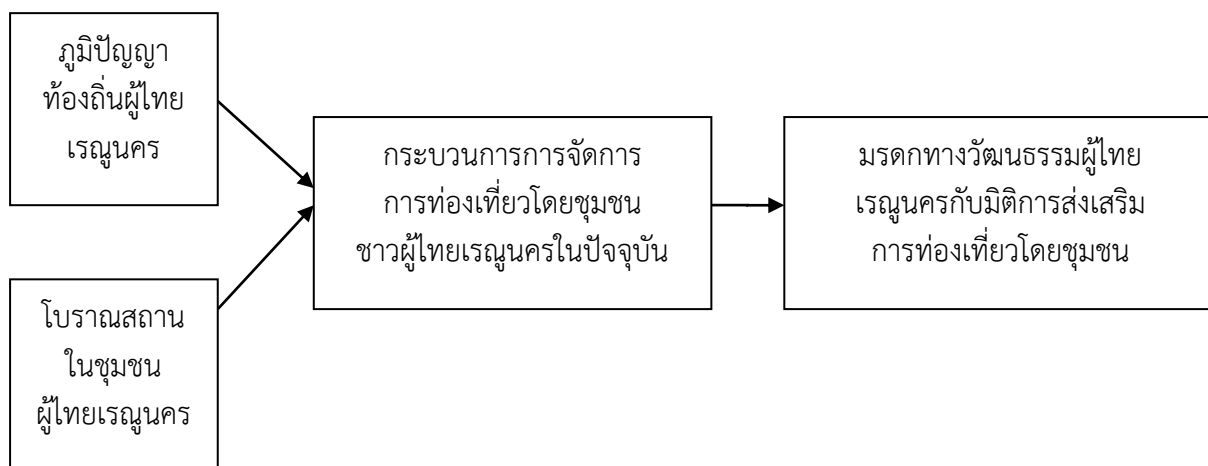
ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา มุ่งเน้นศึกษาในประเด็นต่างๆ ได้แก่ มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร จำแนกตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและโบราณสถานของชาวผู้ไทยเรณูนครที่เกื้อหนุนต่อความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชน กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครในปัจจุบันและแนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครให้มีความสอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร

ขอบเขตด้านผู้ให้ข้อมูลหลัก ผู้ให้ข้อมูลหลักในการศึกษาครั้งนี้ คือ ประชาชนที่อยู่ในชุมชนผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครและผู้นำทางศาสนาและความเชื่อในชุมชน ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุเรณู ร้างทรงปู่ปลา ปราชญ์ชาวบ้านและบุคคลจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนผู้ไทยเรณูนคร รวมทั้งสิ้น 12 คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษานี้ได้ใช้แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรม (UNESCO, 1972) ว่าเป็น อนุสรณ์สถาน กลุ่มอาคาร และแหล่งอันรวมไปถึงผลงานที่เกิดจากมนุษย์หรือผลที่เกิดจากมนุษย์และธรรมชาติ และบริเวณอันรวมถึงแหล่งโบราณคดีซึ่งมีคุณค่าโดดเด่นในระดับสากลทางด้านประวัติศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา หรือมานุษยวิทยา และแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยวโดยชุมชน หมายถึง การท่องเที่ยวคำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม สังคม และวัฒนธรรม กำหนดทิศทางโดยชุมชน จัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือน โดยการนำเอาทรัพยากรที่มีอยู่ในท้องถิ่นมาใช้เป็นต้นทุนหรือปัจจัยในการจัดการท่องเที่ยวอย่างเหมาะสม รวมทั้งมีการพัฒนาศักยภาพของคนในชุมชนให้มีความรู้ความสามารถและบทบาทที่สำคัญในการดำเนินงานตั้งแต่การตัดสินใจ การวางแผน การดำเนินงาน การสรุปบทเรียน และมุ่งเน้นให้เกิดความยั่งยืนสู่คนรุ่นลูกหลานและเกิดประโยชน์ต่อท้องถิ่นโดยคำนึงถึงความสามารถในการรองรับของธรรมชาติเป็นสำคัญ (พจนา สอนศรี, 2540; สันธุ์ สโรบล และคณะ, 2546) และเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องเพื่อเป็นประเด็นในการกำหนดเครื่องมือในการวิจัยและแนวทางในการดำเนินการวิจัย สรุปเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย ดังนี้

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประยุกต์ (Applied Research) มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร อันเป็นทรัพยากรทางการท่องเที่ยวในท้องถิ่นเพื่อนำมาส่งเสริมเป็นกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ทางการท่องเที่ยวโดยชุมชน ดำเนินการศึกษาโดยใช้หลักการวิจัยในเชิงคุณภาพ ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากข้อมูลปฐมภูมิซึ่งเป็นข้อมูลดิบจากภาคสนามในพื้นที่อำเภอเรณูนครจังหวัดนครพนม ในระหว่างวันที่ 29 - 31 มีนาคม พ.ศ. 2557 ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีปรากฏการณ์ชาวผู้ไทยโดดเด่นแห่งหนึ่งของประเทศไทย และเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่ครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์จากแหล่งรากเหง้าของข้อมูลอย่างเป็นองค์รวม โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสำรวจภาคสนาม การสังเกต และการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกผู้ให้ข้อมูลหลัก ซึ่งมีประเด็นคำถามเพื่อการวิจัย ได้แก่ ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ไทยเรณูนครมีอะไรบ้าง ที่มีความเกื้อหนุนต่อความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนผู้ไทยเรณูนคร โบราณสถานี่เรณูนครมีอะไรบ้าง แต่ละแห่งมีความสำคัญอย่างไร เพราะอะไร และปัจจุบันนี้ ชาวผู้ไทยเรณูนครมีกลไกการจัดการชุมชนเพื่อดึงดูดให้มีการท่องเที่ยวในชุมชน หรือไม่อย่างไร

ผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informant) ใช้วิธีการคัดเลือกตามจุดมุ่งหมายหรือการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยพิจารณาจากจุดมุ่งหมายหรือประเด็นคำถามจากเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเป็นสำคัญ ผู้รู้คัดเลือกจาก 3 กลุ่ม คือ ประชาชนที่อยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนและผู้นำทางศาสนาและความเชื่อในชุมชน ได้แก่ เจ้าอาวาสวัดพระธาตุเรณู ร้างทรงปู่ลา ปราชนัยชาวบ้าน และบุคคลจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนผู้ไทยเรณูนคร รวมทั้งสิ้น 12 คน ทั้งนี้ มีจุดมุ่งหมายเพื่อรวบรวมข้อมูลในรายละเอียด มุ่งแสวงหาข้อเท็จจริงของปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน เน้นทั้งการหาสาเหตุทำความเข้าใจสภาพปัญหาที่กำลังศึกษา แล้วจึงนำข้อมูลเหล่านั้นมาวิเคราะห์ตีความเพื่อหาข้อสรุปให้ได้ภาพรวมทั้งหมดของแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เหมาะสม และนอกจากนั้น ข้อมูล

หุติยภูมิที่ศึกษา ได้แก่ เอกสารทางวิชาการ ผลงานการวิจัย วารสารทางวิชาการเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์
ผู้ไทย เป็นต้น

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ นักวิจัยและนักวิจัยผู้ช่วยเป็นเครื่องมือวิจัยเชิง
คุณภาพที่ได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐมภูมิด้วยวิธีการสัมภาษณ์เชิงลึก ลักษณะ
คำถามปลายเปิดที่ได้รับการตรวจสอบความตรงของข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ในการสัมภาษณ์และ
ความเหมาะสมของข้อคำถามในแง่ความถูกต้องเหมาะสมของภาษาที่ใช้จากผู้เชี่ยวชาญ โดยที่ผู้วิจัย
จะทำการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นรายบุคคล (In-depth interview) และใช้เครื่องบันทึกเสียงและ
กล้องถ่ายรูปเป็นเครื่องมือช่วยในการเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยการจัด
หมวดหมู่ข้อมูลที่ได้จากข้อคำถามจากการสัมภาษณ์เชิงลึก การถอดเทปแยกตามประเด็นและ
แหล่งข้อมูล ได้แก่ ประชาชนที่อยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องด้านการท่องเที่ยว และบุคคลจาก
หน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนผู้ไทยเรณูนคร หลังจากนั้นจึงวิเคราะห์
และประเมินความหมายของข้อมูลตามกรอบบริบทของแหล่งข้อมูล ดังประเด็นการวิเคราะห์ข้อมูล
ตามคำถามวิจัยดังกล่าวข้างต้น

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ มุ่งประเด็นศึกษาเกี่ยวกับมรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร กระบวนการ
จัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครในปัจจุบัน ทั้งนี้เพื่อให้ได้การชี้แนะในการเสนอแนะ
แนวทางที่เหมาะสมกับการส่งเสริมการท่องเที่ยว ซึ่งจากการศึกษาผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัย ได้
ดังนี้

1. มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร จำแนกตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและโบราณสถานของ ชาวผู้ไทยเรณูนครที่เกื้อหนุนต่อความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนผู้ไทยเรณูน คร

1.1 ภูมิปัญญาท้องถิ่นผู้ไทยเรณูนคร

1.1.1 การฟ้อนรำผู้ไทยเรณูนคร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก อาจกล่าวได้ว่าฟ้อนผู้ไทยเรณูนครเป็นการ
ฟ้อนที่ขึ้นชื่อของจังหวัดนครพนม การฟ้อนผู้ไทยเป็นประเพณีดั้งเดิมของชาวผู้ไทยเรณูนครซึ่งแต่เดิม
นั้นไม่มีแบบแผนเช่นปัจจุบัน เพราะเน้นความสนุกสนาน รื่นเริง ภายในกลุ่มหนุ่มสาวในงานบุญเทศน์
มหาชาติ งานนมัสการองค์พระธาตุเรณู และงานเทศกาลต่างๆ เช่น ประเพณีวันสงกรานต์ บุญบั้งไฟ
 เป็นต้น ท่าฟ้อนผู้ไทยนั้นดัดแปลงมาจากท่วงท่าของสัตว์ต่างๆ เพราะชาวผู้ไทยมีอาชีพทำนา ขณะไถ
นาจะมีนกกาหลายประเภทลงมากินตามทุ่งนา และมีการหยอกล้อเล่นกันอย่างสนุกสนาน ซึ่งต่อมา
ในปี พ.ศ. 2498 นายคำนึ่ง อินทร์ติยะ ศึกษาธิการอำเภอเรณูนครได้ปรับปรุงการฟ้อนผู้ไทยให้เป็น
แบบแผนเพื่อใช้ในการแสดงรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระนางเจ้า
พระบรมราชินีนาถ ในคราวเสด็จฯ มานมัสการพระธาตุพนม โดยเชิญนายคว้นทองฟ้า แก้วมณีชัย
ผู้อาวุโสในท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญในการฟ้อนผู้ไทยมาให้คำแนะนำ จึงได้เกิดการประดิษฐ์ท่ารำ
ต่างๆ ขึ้น คือ เริ่มจากท่าเตรียม ท่านกกระบาบิน ท่ารำเพลิน ท่ากาเต้นก้อนซี้ไถ (รำเซ็ด) ท่ารำส่าย

ทำร้ายถวายแด่น ซึ่งแต่ละทำร้ายมีความหมายแตกต่างกันไป (มนัสนันท์ แสนลึงพัฒน, 2553, : 60 ; ชัยบดินทร์ สาสีพันธ์, 2552)

1.1.2 ประเพณีการดูดอู

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า ประเพณีการดูด “อู” หรืออีกนัยหนึ่งเรียกว่า “ช้าง” เป็นเหล้าที่หมักด้วยกลบผสมข้าวเล็กน้อย บรรจุในไหขนาดย่อมโดยใช้ดินเหนียวปิดปากไหให้สนิทป้องกันอากาศเข้า ก่อนจะดื่มต้องเติมน้ำลงไปก่อน แล้วใช้ไม้ช้างเสียบลงไปไห การดูดอูถือเป็นประเพณีที่จัดขึ้นเพื่อต้อนรับแขกผู้มาเยือน (ศิริ พนาศุณย์, 2536, : 49) นอกจากนี้ ประเพณีการดูดอูหรือบางที่เรียกว่า “ชี้ช้างคู่” โดยมีวิธีการดื่มอูนั้นจะใช้ไม้ช้างเล็กๆ ทำเป็นหลอด มี 2 อัน อันหนึ่งสำหรับสุภาพสตรีเจ้าของถิ่น จะมีลักษณะเป็นหลอดที่ยาว ในขณะที่หลอดอีกอันหนึ่งสำหรับแขกผู้มาเยือนจะเป็นหลอดที่สั้น และเวลาดื่มสุภาพสตรีเจ้าของถิ่นหรือเจ้าบ้านจะเชิญแขกให้ดื่มอูไปพร้อมๆ กัน ในขณะที่ดื่มอูนั้นห้ามให้ศีรษะชนกัน แก้มชนกันก็ได้ ถ้าหากส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายชนกันจะถือว่าผิดผี (ปราโมทย์ ทศนาสุวรรณ, 2528, : 23-25) ทั้งนี้ จากเหตุผลดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า ชาวผู้ไทยเรณูนครเป็นผู้ที่มีอัธยาศัยน้ำใจโอบอ้อมอารี ฉะนั้นเมื่อมีแขกมาเยี่ยมมาเยือนที่บ้านเรือนของตนเอง จะต้อนรับด้วยความจริงใจ หาได้เสแสร้งไม่ ดังคำกล่าวของชาวผู้ไทยเรณูนครที่ว่า “...เพิ่นมาเยี่ยมฮอดเฮือนฮอดชาน เหม่ต้อนรับฮับฮับสู๋ มิเหื้อขาด มิเหื้อเกิน ข้าวปลา อาหาร เหล้าไห ไก่ตัว ขวี่ช้าง ขวี่ม้า...” ซึ่งหมายความว่าเมื่อมีผู้มาเยี่ยมเยือนถึงบ้าน ให้ต้อนรับอย่างดี ด้วยข้าวปลาอาหาร โดยมี อู 1 ไห ไก่ 1 ตัว และคำว่า ขวี่ช้าง ขวี่ม้า หมายถึงเหล้าที่นำมาเลี้ยงต้อนรับแขก โดยช้าง คือ อู ในขณะที่ ม้า คือ เหล้าโรง (ศิวพร เตโช, 2542, : 41) นอกจากนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างอุกบถวิถีชีวิตชาวผู้ไทยยังได้นำมาใช้ในการประกอบพิธีกรรมตามประเพณีที่ได้สืบทอดกันมา จากบรรพชน ได้แก่ พิธีเลี้ยงผีตาแฮก เป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับการเกษตรกรรม พิธีเหยา เป็นพิธีกรรมเกี่ยวกับการรักษาโรคภัยไข้เจ็บ การปิดรังควาน และพิธีแต่งงาน เป็นต้น

1.1.3 ศิลปะแห่งผ้าทอพื้นเมืองในวิถีชีวิตผู้ไทยเรณูนคร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่า ชาวผู้ไทยเรณูนครมีวัฒนธรรมในเรื่องการถักทอผืนผ้าเด่นชัด จึงปรากฏผ้าทอประเภทต่างๆ ทั้งผ้าฝ้าย ผ้าไหมในกลุ่มชาวผู้ไทย โดยเฉพาะผ้าแพรวา นอกจากนี้ยังมีผ้าชิ้นตีนจก ซึ่งผ้าชิ้นตีนจกของผู้ไทยเรณูนครที่โดดเด่น คือ การทอผ้าชิ้นหมี่ตีนต่อเป็นผืนเดียวกับผ้าผืน หรือทอเป็นหมี่สาดหรือมัดหมี่ ลักษณะเด่นของผ้าชิ้นมัดหมี่ชาวผู้ไทยเรณูนคร คือการถักทอเป็นลวดลายต่างๆ เช่น ลายหมี่ปลา ลายหมี่ตุ้ม ลายหมี่กระจิง เป็นต้น ส่วนสีกที่นิยมคือ สีเขียว สีน้ำเงิน สีแดง สีม่วง ในขณะที่ตัวเสือนิยมทำเป็นเสื้อแขนกระบอกสามส่วนติดกระดุม ทั้งกระดุมเงิน หรือเหรียญสตางค์มาติดเรียงเป็นแถว นิยมใช้เป็นผ้าย้อมครามเข้ม ซึ่งต่อมามีการดัดแปลงชุดผู้ไทยเรณูนครโดยมีการนำผ้าขลิบแดงติดชายเสื้อ เช่น ที่คอสาบเสื้อปลายแขน เพื่อใช้ในการแสดงฟ้อนผู้ไทยและใช้กันมาจนถึงปัจจุบัน (เมืองน้ำคำกาฬสินธุ์, 2557)

1.2 โบราณสถานของชุมชนผู้ไทยเรณูนคร

1.2.1 พระธาตุเรณู

พระธาตุเรณู ตั้งอยู่ภายในวัดพระธาตุเรณู อำเภอเรณูนคร ห่างจากตัวอำเภอเมืองนครพนมประมาณ 50 กิโลเมตร สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2463 เชื่อกันว่าเป็นพระธาตุประจำวันเกิดของผู้ที่เกิดวันจันทร์ เนื่องจากพระจันทร์เป็นเทพประจำทิศตะวันออก ขณะที่พระธาตุเรณูก็หันหน้า

ไปทางทิศตะวันออกเช่นกัน นับเป็นพระธาตุคู่บ้านคู่เมืองของชาวเรณูนคร องค์พระธาตุมีลักษณะงดงาม โดยจำลองมาจากพระธาตุพนมองค์เดิม แต่มีขนาดเล็กกว่า มีความสูง 35 เมตร เรือนธาตุตั้งอยู่บนฐานสี่เหลี่ยมกว้างด้านละ 8.37 เมตร เรือนธาตุชั้นแรกและชั้นที่สอง ประดับด้วยซุ้มประตูหลอกและลวดลายปูนปั้นทั้ง 4 ด้าน ถัดขึ้นไปเป็นส่วนนอกระฆังทำทรงบัวเหลี่ยมประดับด้วยลายดอกจอกปูนปั้น ถัดขึ้นไปจึงเป็นส่วนของยอดซึ่งประดับด้วยฉัตรอยู่ด้านบนสุด ภายในบรรจุพระไตรปิฎก พระพุทธรูปทองคำ พระพุทธรูปเงิน และเครื่องกฤติภัณฑ์ของพระยาและเจ้าเมืองสมัยก่อน (พระราชรัตนากร, 2554)

1.2.2 หอปู่ปลา

หอปู่ปลา ตั้งอยู่ท้ายเมืองเรณูนคร ด้านทิศตะวันตก ริมห้วยหลวง อันเป็นลำน้ำที่แยกสายมาจากห้วยบ่อแก้ว เป็นที่ตั้งของหอเจ้าปู่ปลา คือ วิญญาณบรรพบุรุษของชาวผู้ไทยเรณูนคร เป็นมเหศักดิ์หลักเมืองที่ชาวผู้ไทยเรณูนครให้ความเคารพนับถือมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน (สำนักงานเทศบาลตำบลเรณูนคร, 2557) และจากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่าได้เคยเชิญดวงวิญญาณปู่ปลามาจากเมืองวังประเทศลาว โดยในทุกๆ ปีเมื่อถึงเดือนธันวาคมจะมีพิธีเซ่นไหว้ เพื่อให้ท่านคุ้มครองบ้านเมืองและลูกหลานให้อยู่เย็นเป็นสุข ถ้าลูกหลานปู่ต้องการให้ท่านช่วยจะจุดธูปบอกกล่าว แม้ผู้ที่อัธยาศัยไม่มีรูปเขียนก็ยกมือขึ้นเหนือศีรษะและอธิษฐานบนบานขอให้ท่านช่วยเหลือในกิจการใด เจ้าปู่ปลาจะไปช่วยทันที ทั้งนี้ ชาวผู้ไทยเรณูนครทุกคนไม่ว่าจะเกิดที่แห่งหนตำบลใด จะถือว่าตนเองเป็น "หลานปู่ปลา" เจ้าปู่จะช่วยคุ้มครองป้องกันภัยพิบัติทุกอย่างไม่ว่าจะอยู่แห่งหนตำบลใดก็ตาม (อัมพร อรรถสังข์, 2556)

1.2.3 ศาลหลักเมืองเรณูนคร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลัก พบว่าศาลหลักเมืองเรณูนครตั้งเยื้องขึ้นไปทางด้านทิศเหนือของบริเวณวัดธาตุเรณูจนถึงห้าแยกอนุสาวรีย์ผู้ไทย เป็นที่ตั้งของศาลหลักเมืองเรณูนครมาตั้งแต่สมัยอดีตเมื่อครั้งมีฐานะเป็นเมืองเรณูนครในเขตเมืองนครพนม ซึ่งในปัจจุบันเหลือเพียงศาลเจ้าขนาดเล็ก ตั้งอยู่ในตรอกซอยระหว่างบ้านเรือนในชุมชนชาวผู้ไทย แต่ยังคงปรากฏเสาหลักเมืองเก่าแก่ 4 เสา ซึ่งจากร่องรอยของศาลหลักเมืองเรณูนครที่ยังคงปรากฏอยู่ในปัจจุบัน อาจจะกล่าวได้ว่า บริเวณสถานที่แห่งนี้อาจจะเคยเป็นชุมชนเก่าแก่หรือบริเวณของจวนเจ้าเมืองเก่า ทั้งนี้เนื่องจากว่าสถานที่ตั้งหลักเมืองในอดีตส่วนใหญ่อยู่ในพื้นที่ชุมชนเมือง หน้าศาลากลางจังหวัดหรือจวนเจ้าเมืองในบางอำเภอก็มีศาลหลักเมืองซึ่งยังคงเรียกว่าศาลหลักเมือง เนื่องจากบางอำเภอที่เคยเป็นเมืองเก่าก่อนถูกลดฐานะลงเป็นอำเภอในปัจจุบัน ซึ่งศาลหลักเมืองเรณูนครก็เช่นเดียวกันจึงถือเป็นศูนย์รวมและยึดเหนี่ยวจิตใจของชาวผู้ไทยเรณูนครมาจนถึงปัจจุบัน (พระราชรัตนากร, 2554)

2. กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครในปัจจุบัน

จากการสัมภาษณ์ผู้รู้หรือผู้ให้ข้อมูลหลัก จะเห็นได้ว่าในภาพรวมชุมชนสามารถจัดการด้านการท่องเที่ยวโดยชุมชนได้ดีตามศักยภาพของชุมชน แต่ยังขาดความต่อเนื่องในการประชาสัมพันธ์และส่งเสริมการตลาดการท่องเที่ยวซึ่งจะเป็นไปตามฤดูกาลท่องเที่ยว เช่น เทศกาลวันสงกรานต์ เทศกาลงานบุญวันออกพรรษา เป็นต้น และจากการสัมภาษณ์อาจารย์ชัยบดินทร์ สาสีพันธ์ ปราชญ์ชาวผู้ไทยเรณูนครและศิลปินพื้นบ้านอีสาน ปี พ.ศ. 2548 กล่าวว่า “...กลไกการจัดการการท่องเที่ยว

ของชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนคร ก็มีภาครัฐและเอกชนร่วมกันทำ แต่ส่วนใหญ่ภาคเอกชน โดยเฉพาะชุมชนเอง เช่น ฝ่ายของอาจารย์จะดำเนินการเป็นหลัก...” (ชัยบดินทร์ สาลีพันธ์, 2557) ซึ่งจากการสัมภาษณ์อาจกล่าวได้ว่ากระบวนการจัดการท่องเที่ยวมีการดำเนินการโดยคณะกรรมการดำเนินงานซึ่งประกอบด้วยคนในชุมชนทั้ง 3 กลุ่ม คือ ประชาชนที่อยู่ในชุมชน ผู้นำชุมชนที่เกี่ยวข้องและบุคคลจากหน่วยงานภาครัฐที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมการท่องเที่ยวในชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนคร มอบหมายและกระจายหน้าที่กันทำอย่างเป็นระบบ ทั้งการวางแผนเชิงกลยุทธ์ โครงสร้างองค์กร ระบบในการจัดการข้อมูลด้านการท่องเที่ยว รูปแบบการดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม มีการจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวต่างๆ เช่น ประเพณีวันสงกรานต์และวันผู้ไทยโลก การต้อนรับนักท่องเที่ยวด้วยประเพณีการต้อนรับ ซึ่งนักท่องเที่ยวได้เรียนรู้ถึงวิถีชีวิตชาวผู้ไทยตลอดจนกรรมวิธีการทำอาหาร และการแสดงฟ้อนผู้ไทยเรณูนครในเทศกาลวันสำคัญดังกล่าว นอกจากนั้นยังรวมถึงการจัดที่พักแรมให้นักท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ได้สัมผัสวิถีวัฒนธรรมผู้ไทยได้อย่างเหมาะสม ทำให้นักท่องเที่ยวเข้าถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตของคนในชุมชนได้อย่างแท้จริง

3. แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครให้มีความสอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร

จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักตามประเด็นคำถามวิจัยดังกล่าวข้างต้นและการสังเกตของผู้วิจัย พบว่า แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนคร จำเป็นต้องคำนึงถึงองค์ประกอบหลักสำคัญของการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งประกอบด้วย ด้านพื้นที่ ด้านการจัดการ ด้านกิจกรรมและกระบวนการเรียนรู้ และด้านการมีส่วนร่วม (สินธุ์ สโรบล และคณะ, 2546) ซึ่งจากการศึกษาพบว่า ชุมชนมีศักยภาพทั้งทางด้านพื้นที่ที่เป็นมรดกทางวัฒนธรรมและด้านการจัดการ สามารถนำมรดกทางวัฒนธรรมในท้องถิ่นมาต่อยอด เพิ่มคุณค่า คิดสร้างสรรค์เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ รวมถึงการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน ทั้งนี้เพื่อให้การส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ ควรพัฒนาและส่งเสริมด้านการตลาดและการประชาสัมพันธ์ทางการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง

การอภิปรายผล

จากการศึกษามรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนครกับมิติการส่งเสริมการท่องเที่ยวครั้งนี้ มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร จำแนกตามภูมิปัญญาท้องถิ่นและโบราณสถานของชาวผู้ไทยเรณูนครที่เกื้อหนุนต่อความเป็นไปได้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนผู้ไทยเรณูนคร

จากผลการวิจัย อาจกล่าวได้ว่าในปัจจุบันเรณูนครเป็นจุดหมายปลายทางของนักท่องเที่ยวที่ต้องการเที่ยวชมความงามตามธรรมชาติและมรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยทั้งที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่นและโบราณสถาน ทำให้เสน่ห์ของเรณูนครไม่ได้มีเพียงแต่ธรรมชาติอันบริสุทธิ์ แต่ยังมีศิลปวัฒนธรรมประเพณีที่แฝงด้วยแรงศรัทธาในพุทธศาสนา และรวมถึงภูมิปัญญาท้องถิ่นที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัว

ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เหมาะสมจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องการมีการสร้างสรรค์กิจกรรมการท่องเที่ยวโดยเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวหรือผู้มาเยือนได้เข้ามามีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนประสบการณ์เรียนรู้กับคนในพื้นที่ซึ่งเป็นสิ่งที่กระทำกันอยู่เป็นประจำของผู้คนในแหล่งท่องเที่ยวเหล่านั้น รวมถึงการสร้างสรรค์กิจกรรมหรือผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวจากภูมิปัญญาดั้งเดิมของท้องถิ่น ผสมผสานกับจินตนาการของนักท่องเที่ยวก่อเกิดการรังสรรค์กิจกรรมทางการท่องเที่ยวขึ้นมาใหม่ ดังนั้นผู้วิจัยสามารถเสนอแนะรูปแบบการท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับลักษณะของการท่องเที่ยว โดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครผานแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศในมิติของการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงวิถีพุทธ และการท่องเที่ยวเชิงเกษตร โดยแต่ละมิติของการท่องเที่ยวควรมีกิจกรรมทางการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์จากมรดกทางวัฒนธรรม ชาวไทยเรณูนครประกอบไปด้วย อาทิ การเรียนฟ้อนรำผู้ไทย การสาธิตและการสอนทำอาหารท้องถิ่น การตกแต่งบรรจุภัณฑ์สำหรับอุให้สวยงาม และการถ่ายทอดความรู้และการสอนทอผ้าพื้นเมือง เป็นต้น สอดคล้องกับการศึกษาของ กาญจนา แสงลัมสุวรรณ และคณะ (2555) ได้ศึกษาการท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน พบว่า การอนุรักษ์และการพัฒนามรดกทางวัฒนธรรมให้คงอยู่ต่อไป เป็นเรื่องสำคัญ เพราะนอกจากจะเป็นความภาคภูมิใจของประเทศแล้ว ยังมีคุณค่าที่เป็นประโยชน์ ต่อการพัฒนาการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ ศิลปะศาสตร์ สุนทรียศาสตร์ ชาติพันธุ์วิทยา และมานุษยวิทยา อีกทั้งยังสามารถส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนและประเทศผ่านทางการท่องเที่ยว

2. กระบวนการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครในปัจจุบัน

อาจกล่าวได้ว่า การท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครในปัจจุบันเป็นเครื่องมือการจัดการการท่องเที่ยวทางเลือกใหม่ ซึ่งโดยภาพรวมแล้วการท่องเที่ยวโดยชุมชนเป็นการท่องเที่ยวที่คำนึงถึงความยั่งยืนของสิ่งแวดล้อม ภูมิสังคมและวัฒนธรรม เศรษฐกิจของชุมชน มีการกำหนดทิศทางร่วมกันของประชาชนในพื้นที่ซึ่งขับเคลื่อนโดยชุมชน ดำเนินการจัดการโดยชุมชน เพื่อชุมชน และชุมชนมีบทบาทเป็นเจ้าของ มีสิทธิในการจัดการดูแลด้านการท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการเรียนรู้แก่ผู้มาเยือนและสนใจจะเรียนรู้มรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร มีการกำหนดเป็นนโยบายภาคประชาสังคม นำไปปฏิบัติและสุดท้ายจึงนำมาสู่การสรุปบทเรียน เพื่อประเมินผลการดำเนินงานและแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น ทั้งทางด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดการท่องเที่ยวของชุมชนผู้ไทยเรณูนคร เพื่อให้ชุมชนมีส่วนร่วมกำหนดทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของเมืองให้เป็นไปอย่างยั่งยืนและสอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรม วิถีชีวิต ประเพณีและผลประโยชน์ของชุมชน สอดคล้องกับการศึกษาของ Sutsan Suttipisan (2014) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับ Creative community-based tourism: An integrated tourism management approach in Thailand โดยมีข้อเสนอแนะแนวทางการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์ กล่าวคือ คนในชุมชนต้องมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ในการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน เป็นความสัมพันธ์เชิงอำนาจไม่ใช่ความสัมพันธ์เชิงธุรกิจ คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก ทั้งผลประโยชน์จากกิจกรรมการท่องเที่ยวและเศรษฐกิจต้องเกิดจากการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและผลประโยชน์นั้นต้องแบ่งปันและยังคงอยู่ในชุมชน และอนุรักษ์เอกลักษณ์ความเป็นวิถีชีวิต ประเพณี และมรดกทางวัฒนธรรมแบบดั้งเดิมให้คงอยู่

3. แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนคร ให้มีความสอดคล้องกับมรดกทางวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร

อาจกล่าวได้ว่า แนวทางที่เหมาะสมในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนนอกจากต้องคำนึงถึงองค์ประกอบดังกล่าวแล้ว ยังต้องให้ความสำคัญของการนำรูปแบบหรือกลไกไปใช้ ทั้งนี้ก็เนื่องเพราะว่าต้องขึ้นอยู่กับตัวแปรในเรื่องของกระบวนการ เป้าหมาย และปัญหาของแต่ละท้องถิ่นในพื้นที่ที่แตกต่างกันออกไปจำแนกตามภูมิสังคม ภูมิวัฒนธรรมของชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ กล่าวคือการท่องเที่ยวโดยชุมชนไม่ใช่ระบบความรู้ทันที (instant knowledge) ไม่ใช่รูปแบบสำเร็จในการจัดการการท่องเที่ยวหากแต่เป็นเพียงแนวทางการดำเนินการจัดการ (Sutsan Suttipisan, 2014) ดังนั้นชุมชนท้องถิ่นอื่นหากจะนำไปเป็นเครื่องมือในการจัดการการท่องเที่ยว จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องศึกษาอย่างระมัดระวังในการจัดการการท่องเที่ยวในชุมชนท้องถิ่นนั้นๆ และในขณะเดียวกันการท่องเที่ยวโดยชุมชนจะเป็นตัวขับเคลื่อนให้เกิดปฏิสัมพันธ์ที่กลมเกลียวแน่นแฟ้นของคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้นผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในการจัดการด้านการท่องเที่ยว และท้ายที่สุดก่อให้เกิดการสืบสานและอนุรักษ์วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตพื้นบ้าน เกิดจิตสำนึกภาคภูมิใจของคนในท้องถิ่น การฟื้นฟู อนุรักษ์รักษาและสร้างสรรค์ให้แก่ชุมชนทั้ง 3 ด้าน อันได้แก่ ด้านสังคม ด้านเศรษฐกิจ และด้านสิ่งแวดล้อมต่อไป ทั้งนี้ ผู้วิจัยได้มีข้อเสนอแนะการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครซึ่งอาจเป็นประโยชน์สำหรับผู้สนใจหรือผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง ดังนี้

- 3.1 ควรจัดทำแผนเชิงกลยุทธ์การท่องเที่ยวประจำปีเพื่อเป็นเข็มทิศในการดำเนินงาน
- 3.2 ควรจัดทำคู่มือสำหรับนักท่องเที่ยวของชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครเพื่อสร้างการเรียนรู้
- 3.3 ควรมีการจัดเวทีสัมมนาเพื่อประชุม สรุป และทำการประเมินผลงานอย่างจริงจังจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงานด้านการท่องเที่ยวเพื่อส่งเสริมการมีส่วนร่วม
- 3.4 ควรมีการวางแผนพัฒนาบุคลากรทางการท่องเที่ยวอย่างสม่ำเสมอเป็นการเสริมสร้างศักยภาพให้กับคนในชุมชน
- 3.5 ควรมีการสนับสนุนและส่งเสริมงานในด้านการประชาสัมพันธ์และการตลาดให้มีความชัดเจนเพื่อเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง
- 3.6 ควรพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว และจัดรูปแบบการท่องเที่ยวให้มีความหลากหลายและเป็นเอกลักษณ์มากขึ้น โดยมุ่งเน้นการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์และควรให้ความสำคัญกับปราชญ์ท้องถิ่นในการถ่ายทอดภูมิปัญญาลงสู่คนรุ่นหลัง

สอดคล้องกับการศึกษาของ ศศิกานต์ กุลวานิช (2551) ได้ศึกษาการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา: ชุมชนเมืองเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา พบว่าแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวควรดำเนินการจัดทำแผนแม่บทส่งเสริมการท่องเที่ยวให้ครอบคลุมองค์ประกอบการท่องเที่ยว ได้แก่ ด้านทรัพยากรการท่องเที่ยว ด้านบริการการท่องเที่ยว และด้านการตลาดการท่องเที่ยว โดยมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ทั้งนี้ด้วยเหตุผลดังที่กล่าวมาข้างต้นและเนื่องจากเรณูนครเป็นเมืองที่มีเสน่ห์แบบเมืองเก่าที่มีชีวิตของผู้คน อีกทั้งบ้านเมืองยังอบอวลไปด้วยกลิ่นอายของวัฒนธรรมผู้ไทย สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุสำคัญทำให้ผู้คนจำนวนมากเริ่มเข้ามาเยือนเมืองเรณูนคร ทั้งมาสัมผัสวิถีชีวิตที่เวลาเดินไปอย่างเนิบช้าและดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวโดยชุมชนควบคู่กันไปด้วย แต่ในขณะเดียวกันก็ปฏิเสธไม่ได้ว่าการท่องเที่ยวย่อมส่งผลกระทบต่อชุมชนชาวผู้ไทยเรณูนครไม่มากนักน้อย เพราะในที่สุดแล้วที่นาคือบ้านของชาวผู้ไทยเรณูนคร ในขณะที่นักท่องเที่ยวเป็นเพียงผู้มาเยือนแล้วจากไป ถ้าหากที่จะมุ่งพัฒนาเรณู

นครโดยใช้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมืออย่างไรทิศทางโดยไม่มีการศึกษาภูมิสังคม ภูมิวัฒนธรรมอันเป็นมรดกตกทอดจากบรรพชน หากแต่หวังเพียงจำนวนนักท่องเที่ยวที่เพิ่มขึ้น สร้างมโนภาพของชุมชนผู้ไทยเรณูนครให้ผิดแปลกไปจากความเป็นจริง จนหลงลืมรากเหง้าของชุมชนท้องถิ่นอย่างที่เกิดขึ้นในหลายๆ เมืองท่องเที่ยว สุดท้ายผู้ที่ได้รับผลกระทบดังกล่าวคงหนีไม่พ้นคนในชุมชนท้องถิ่นเอง

ข้อเสนอแนะ

ในการศึกษาครั้งต่อไป ควรทำการศึกษาประเมินศักยภาพทรัพยากรทางการท่องเที่ยวของชุมชนผู้ไทยเรณูนคร รวมถึงศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวในการเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในพื้นที่ชุมชนผู้ไทยเรณูนคร นอกจากนั้น ควรศึกษาถึงบทบาทผู้นำชุมชนและปัจจัยที่ส่งต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวโดยชุมชนผู้ไทยเรณูนคร เพื่อให้ทราบถึงข้อมูลครอบคลุมองค์ประกอบของการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวโดยชุมชนต่อไป

บรรณานุกรม

- กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และศรัณยา แสงลิ้มสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน. วารสารนักบริหาร, 32(4), 139-146.
- ชัยวัฒน์ ปูนคำปิ่น. (2555). การท่องเที่ยวโดยชุมชน: การสร้าง ขยายเศรษฐกิจและวิถีชีวิตท้องถิ่น. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.bangkokbiznews.com/home/detail/politics/opinion/readeropinion/20120416/446440/99.html>
- ชัยบดีนทร์ สาสีพันธ์. (2552). เอกลักษณะการพ็อนรำภูไทเรณูนคร. ค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.kittipat53.files.wordpress.com/.../e0b8a3e0b8b9e0b89>
- ชัยบดีนทร์ สาสีพันธ์. (29 มีนาคม 2557). สัมภาษณ์. ศิลปินพื้นบ้านอีสาน ปี พ.ศ. 2548. ที่อยู่บ้านเลขที่ 117 หมู่ที่ 1 ตำบลเรณู อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม 48170.
- นิตยสารทางอีสาน. (2557). งานวันผู้ไทยโลก “สุขสันต์วันใหม่ ผู้ไทยเยือนถิ่น สงกรานต์เรณูนคร จังหวัดนครพนม 2557”. ค้นเมื่อ 5 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.e-shann.com/?p=6341>
- ปราโมทย์ ทัศนาศูวรรณ. (2528). อีสานคาราวานทั่วรั. นิตยสารสกุลไทย, 31(1611), 23-25.
- พจนา สอนศรี. (2546). คู่มือการจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชน. กรุงเทพฯ: โครงการท่องเที่ยวเพื่อชีวิตและธรรมชาติ.
- พระราชรัตนกร. (2554). ความเป็นมาของชาวผู้ไทยเรณูนคร. นครพนม: พรประสิทธิ์การพิมพ์.
- มนัสนันท์ แสนลัังพัฒนะ. (2553). ผลการจัดกิจกรรมพ็อนผู้ไทยเรณูนครที่มีต่อการพัฒนาด้านร่างกายของเด็กปฐมวัย. มหาสารคาม: ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม., มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เมื่องน้ำดำกาฬสินธุ์. (2557). วัฒนธรรมภูไท. ค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.student.nu.ac.th/krudoy>
- ศิริ พนาศุณย์. (2536). เลาะวัฒนธรรมผู้ไทยเรณูนคร. เนชั่นสุดสัปดาห์, 2(66), 48-49.

- ศิวพร เตโซ. (2542). **ความสัมพันธ์ระหว่างวิถีชีวิตของชาวผู้ไทย อำเภอเรณูนคร จังหวัดนครพนม**. มหาสารคาม: ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. , มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- ศศิกันต์ กุลวานิช. (2551). **การส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชน กรณีศึกษา : ชุมชนเมืองเทศบาลเมืองตะกั่วป่า อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา**. ขอนแก่น : ปริญญานิพนธ์ รป.ม., มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สมศักดิ์ เตชะเอราวัณ. (2544). **การจัดการธุรกิจบ้านพักแบบชุมชนมีส่วนร่วม: กรณีศึกษาบ้านแม่กำปอง กิ่งอำเภอแม่ออน จังหวัดเชียงใหม่**. เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- สินธุ์ สโรบล, อุดร วงษ์ทับทิม และอนงนาฏ ปญโญใหญ่. (2546). **การท่องเที่ยวโดยชุมชน: แนวคิดและประสบการณ์**. เชียงใหม่: วนิตาเพลส.
- สำนักงานเทศบาลตำบลเรณูนคร. (2557). **หอปู่กลา**. ค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.tessabanrenu.go.th/index.php?op...detail>
- อัมพร อรรถสังข์. (2556). **เจ้าปู่กลา: พลวัตพิธีกรรมศักดิ์สิทธิ์และการสร้างใหม่ของอัตลักษณ์ผู้ไทยเรณูนคร**. ค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.rilcaconf.lc.mahidol.ac.th/.../RILCAConf2013-0>
- Sutsan Suttipisan. (2014). **Creative Community-based Tourism: An Integrated Tourism Management Approach in Thailand**. เอกสารประกอบการสอน ทท 8103 การจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนเชิงสร้างสรรค์. กรุงเทพฯ : สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization. (1972). **Convention Concerning the Protection of the World Cultural and Natural Heritage**. ค้นเมื่อ 16 พฤษภาคม 2557, จาก <http://www.refworld.org/docid/4042287a4>

สื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว
กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต

**Advertising Media Affecting Decisions on the Participated Festival
for Tourism: A Case Study of Vegetarian Festival in Phuket,
Thailand**

วรานนท์ แสงวิจิตร

Waranon Seangvijit

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

r-jan-off@hotmail.com

นิमित ชื่นสัน

Nimit Soonsan

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

soonsan.n@gmail.com

ปิยวรรณ คำกลัด

Piyawan Khamglad

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต

khamglad_piyawan@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่อง “สื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต” มีวัตถุประสงค์ของการศึกษา คือ 1) เพื่อศึกษาระดับ ความสำคัญของสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต และ 2) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับ ระดับความสำคัญของโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยพื้นฐาน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ ซึ่งมีประชากรและขนาด กลุ่มตัวอย่าง คือ ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต จำนวน 384 คน และใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือสำหรับการวิจัย ส่วนการวิเคราะห์ข้อมูลนั้นใช้สถิติความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ค่าที และทดสอบค่าเอฟ ด้วยการวิเคราะห์ ความแปรปรวน โดยกำหนดค่า p-value ที่ 0.05

ผลการศึกษา พบว่า การโฆษณามีความสำคัญระดับมากที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงาน เทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต โดยการโฆษณาผ่านทางโทรทัศน์มี ความสำคัญมากที่สุด ส่วนความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับระดับความสำคัญ

ของการโฆษณาผ่านทางช่องทางต่างๆ นั้น พบว่า ระดับการศึกษามีความสัมพันธ์กับการโฆษณาทางวิทยุ และหนังสือ ส่วนอาชีพ มีความสัมพันธ์กับการโฆษณาทางวิทยุและโรงภาพยนตร์ นอกจากนี้ รายได้เฉลี่ยต่อเดือนมีความสัมพันธ์กับการโฆษณาทางวิทยุ

คำสำคัญ : สื่อโฆษณา เทศกาล เทศกาลกินเจ การท่องเที่ยว จังหวัดภูเก็ต

Abstract

This research, “Advertising Media Affected the Decisions on the Tourism Festival Participation: A Case Study of Vegetarian Festival in Phuket, Thailand” aimed to examine 1) the important levels of advertising media which affected people’s decisions on the participation in the tourism festival: a case study of the Vegetarian Festival in Phuket, and 2) the relationships between personal factors and the important levels of advertising which affected people’s decisions on the tourism festival participation: a case study of the Vegetarian Festival in Phuket.

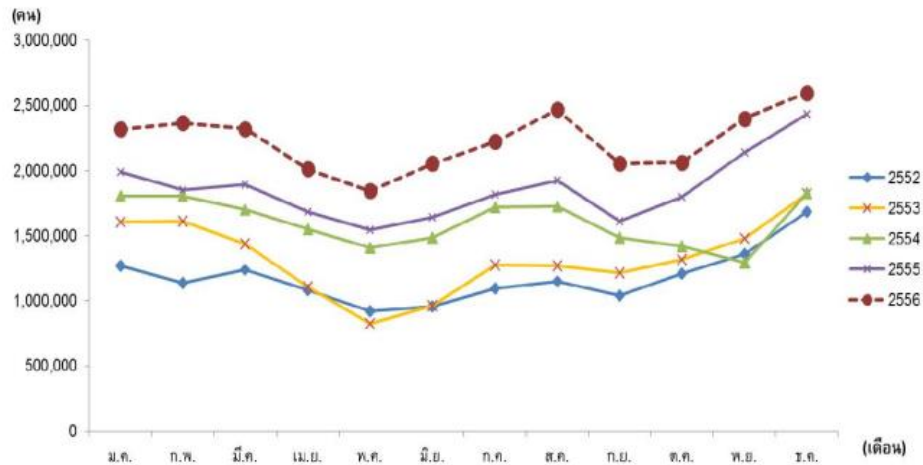
The basic research and quantitative method was used in this study. A sample group of 384 tourists who attended the Vegetarian Festival in Phuket were selected by non-probability sampling. Moreover, the data was analyzed by using descriptive statistic such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. The variable relationships were also tested by using T-test, F-test, and One-Way ANOVA

The results showed that advertising was the most important factor that affected people’s decision on participating in the tourism festival; a case study of the Vegetarian Festival in Phuket. From all of the advertising types, advertisement on television was considered to be the most important one. The relationship between personal factors and important levels of advertising consisted of education level showing the relationship between advertisement on radio and book and occupation showing the connection between advertisement on radio and theater. In addition, the average incomes also showed the connection with radio advertising.

Keywords : Advertising Media, Festival, Vegetarian Festival, Tourism, Phuket

บทนำ

อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นอุตสาหกรรมที่มีการเติบโตอย่างรวดเร็ว นำมาซึ่งรายได้ให้แก่ประเทศชาติ และท้องถิ่นต่างๆ เป็นจำนวนมาก เนื่องด้วยประเทศไทยมีแหล่งท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงเป็นที่รู้จักอย่างแพร่หลายทั้งในระดับภูมิภาคและระดับโลก ทั้งจากทัศนียภาพที่สวยงาม เอกลักษณ์ทางศิลปวัฒนธรรม เทศกาลและงานประเพณี อาหารและแหล่งจับจ่ายใช้สอย ความเป็นมิตรไมตรีของผู้คน รวมไปถึงความคุ้มค่าของเงินที่ใช้จ่าย

ภาพที่ 1: จำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปีพ.ศ.2552-2556

ที่มา: กรมการท่องเที่ยว, 2556

สถานการณ์การท่องเที่ยวของประเทศไทย พบว่า นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในปี พ.ศ.2556 มีจำนวน 26,735,583 คน ขยายตัวร้อยละ 19.60 เมื่อเทียบกับปีที่ผ่านมา ทั้งนี้นักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาประเทศไทยมากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ ประเทศมาเลเซีย จำนวน 323,745 คน ประเทศจีน จำนวน 293,548 คน และประเทศรัสเซีย จำนวน 260,613 คน รองลงมา ได้แก่ ประเทศญี่ปุ่น ประเทศเกาหลีใต้ และประเทศลาว เมื่อเปรียบเทียบรายได้จากนักท่องเที่ยวต่างชาติ พบว่า ปี พ.ศ. 2556 มีรายได้ จำนวน 1.17 ล้านบาท หรือคิดเป็นอัตราการขยายตัวร้อยละ 19.08 ดังแสดงตารางที่ 1 (กรมการท่องเที่ยว, 2556)

ตารางที่ 1: สรุปจำนวนและรายได้ของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ปีพ.ศ.2550 ถึง พ.ศ.2556

พ.ศ.	จำนวนนักท่องเที่ยว		รายได้จากการท่องเที่ยว	
	จำนวน (คน)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)	จำนวน (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง (ร้อยละ)
2550	14,464,228	+4.65	547,781.81	+13.57
2551	14,548,220	+0.83	574,520.52	+4.88
2552	14,149,841	-2.98	510,255.05	-11.19
2553	15,936,470	+12.63	592,794.09	+16.18
2554	19,230,470	+20.67	776,217.20	+30.94
2555	22,353,903	+16.24	983,928.36	+26.76
2556	26,735,583	+19.60	1,171,651.42	+19.08

ที่มา: ดัดแปลงจาก กรมการท่องเที่ยว, 2556

ท่ามกลางสถานการณ์การท่องเที่ยวของโลกที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในสังคมโลกปัจจุบัน ทำให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวมีการแข่งขันกันในระดับสูงทั้งด้านการพัฒนาทรัพยากรการท่องเที่ยว

การประชาสัมพันธ์ การตลาดทั้งในและต่างประเทศ การพัฒนาการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว การพัฒนาเทคโนโลยีด้านการท่องเที่ยว และการกำหนดมาตรการรักษาความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว เพื่อนำไปสู่การพัฒนาการให้บริการที่เป็นเลิศ

อย่างไรก็ตามยังมีปัจจัยภายในและภายนอกที่เป็นจุดอ่อนหรืออุปสรรคต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศไทย ทั้งศักยภาพของการบริหารจัดการ สถานการณ์ความไม่สงบทางการเมืองของประเทศ ปัญหาเศรษฐกิจทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ ภาวะการแข่งขันทางการท่องเที่ยวที่ทวีความรุนแรงมากขึ้นโดยเฉพาะจากเมืองท่องเที่ยวคู่แข่งต่างๆ ที่ปรับกลยุทธ์การส่งเสริมการท่องเที่ยวในหลายรูปแบบ พฤติกรรมนักท่องเที่ยวที่เปลี่ยนแปลงไป รวมทั้งสภาพการท่องเที่ยวของโลกในภาพรวมที่เปลี่ยนแปลงไป ล้วนเป็นปัจจัยที่ต้องพิจารณาและวิเคราะห์เพื่อหาช่องทางการพัฒนาการท่องเที่ยว ให้สอดคล้องกับสถานการณ์การท่องเที่ยวโลกและแนวโน้มการพัฒนาการท่องเที่ยว

การพัฒนากลยุทธ์ทางการท่องเที่ยวที่สำคัญสำหรับประเทศไทย คือควรมุ่งเน้นการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม (Cultural Tourism) เนื่องจากประเทศไทยนับเป็นหนึ่งในประเทศที่มีความอุดมสมบูรณ์ทางวัฒนธรรม เห็นได้จากประวัติศาสตร์ความเป็นมาที่ยาวนานของประเทศ การเปิดกว้างในการนับถือศาสนา ความหลากหลายทางชาติพันธุ์ ศิลปวัฒนธรรมประจำชาติที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะในแต่ละพื้นที่ เกิดการเปลี่ยนแปลง ผสมผสาน หล่อหลอม พัฒนาตามกาลเวลา กระทั่งประยุคร่วมกับวัฒนธรรมทั้งข้างถิ่นและข้ามถิ่น ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความรุ่งเรืองทางด้านวัฒนธรรมในแผ่นดินไทยที่มีการสืบสานผ่านกาลเวลาอย่างยาวนาน ประเทศไทยจึงนับได้ว่าเป็นประเทศหนึ่งที่เต็มไปด้วยต้นทุนทางวัฒนธรรม (Cultural Capital) ไม่น้อยกว่าประเทศใดในโลก

ความเข้มแข็งของวัฒนธรรมและการจัดการวัฒนธรรม เป็นสิ่งบ่งชี้ที่สำคัญถึงความยั่งยืนของการพัฒนา เมื่อกระแสการพัฒนาประเทศด้วยนโยบายเศรษฐกิจสร้างสรรค์ (Creative Economy) ได้ถูกนำมากำหนดเป็นวิสัยทัศน์ของการพัฒนาประเทศ จึงถือเป็นสิ่งที่ดีในการนำต้นทุนวัฒนธรรมที่มีมาเผยแพร่ให้กว้างขวางออกไปซึ่งการจัดการการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายภาคส่วน ทั้งในส่วนขององค์ความรู้ตามหลักฐานที่ปรากฏ การสืบทอดให้คงอยู่และการดำเนินต่อไป โดยชุมชนจะเป็นผู้แสดงให้เห็นว่าชุมชนสามารถอนุรักษ์และสืบสานวัฒนธรรมต่อไปได้

การสร้างสรรค์การท่องเที่ยวโดยวางอยู่บนพื้นฐานของคุณค่าทางวัฒนธรรมของท้องถิ่นหรือทุนทางวัฒนธรรมสามารถทำได้โดยหยิบยกเรื่องราวจากประวัติศาสตร์ ศิลปะท้องถิ่น ดนตรีพื้นบ้าน วิถีความเป็นชุมชน วรรณกรรม สถาปัตยกรรม หัตถกรรม ความงดงามของฝีมือช่าง และอื่นๆ มาจัดการให้เกิดความน่าสนใจสอดคล้องตามคุณค่าของชุมชนหรือเมือง ซึ่งเป็นการเปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ตรงผ่านการเรียนรู้ผ่านทางการท่องเที่ยว เป็นต้นว่าการได้ใช้ชีวิตร่วมกับชาวบ้านอย่างแท้จริง ไม่ใช่เป็นการแสดงหรือเป็นสร้างขึ้นมา เช่น นักท่องเที่ยวมาท่องเที่ยวและมาสัมผัสกับวิถีชีวิตของการเป็นชาวนา ได้มีโอกาสที่ร่วมทำนากับชาวบ้านที่ยังคงรักษาชีวิตความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย หรือการที่นักท่องเที่ยวได้มีโอกาสมาพักโฮมสเตย์ ในชุมชน พร้อมกับได้เรียนรู้วิธีการประกอบอาหารท้องถิ่น เรียนรู้วิถีการทำขนมไทย เป็นต้น

เทศกาลงานประเพณีไทยถือได้ว่าเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญช่วยส่งเสริมให้เกิดการท่องเที่ยวที่ช่วยดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจและต้องการสัมผัส เรียนรู้ถึงความเชื่อ วิถีชีวิตและความเป็นอยู่ของคนในแต่ละท้องถิ่นโดยเฉพาะงานเทศกาลท้องถิ่นตามภูมิภาคต่างๆ เช่น “งานประเพณีอุ้มพระดำน้ำของจังหวัดเพชรบูรณ์” ซึ่งเป็นงานเทศกาลท้องถิ่นที่มีความเก่าแก่สืบเนื่องมาแต่โบราณหลายชั่วอายุคน ซึ่งเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของคนในท้องถิ่นที่แสดงถึงความเชื่อความศรัทธาและการเสี่ยงทายของชาวบ้าน ต่อมาคือ “ประเพณีตักบาตรดอกไม้อะฉะฉานของจังหวัดสระบุรี” ก็จัดเป็นประเพณีงานบุญทางพุทธศาสนาที่มีความโดดเด่นในแง่ที่เป็นต้นตำรับและไม่มีปรากฏในที่อื่นๆ เมืองคัมภีร์ประกอบสำคัญด้านมิติประวัติศาสตร์และสถานที่ และ “เทศกาลกินเจ ของจังหวัดภูเก็ต” เป็นประเพณีที่แสดงถึงความเชื่อของศาสนาพุทธนิกายมหายานที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของชาวจีนเหมืองแร่ของจังหวัดภูเก็ต (อนุชา ทิรคานนท์ และคณะ, 2555)

จังหวัดภูเก็ตเป็นจังหวัดหนึ่งทางภาคใต้ มีลักษณะเป็นเกาะที่ใหญ่ที่สุดของประเทศไทย ได้รับสมญานามว่า “ไข่มุกแห่งอันดามัน” ซึ่งเป็นเมืองท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงไปทั่วโลก ในด้านความสวยงามของทิวทัศน์ และหาดทราย น้ำทะเลสีฟ้าใส พร้อมด้วยสิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยวครบครัน โดยจังหวัดภูเก็ตมีทรัพยากรธรรมชาติที่มีชื่อเสียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวจากทั่วโลกต้องการมาเยือน จากปี พ.ศ.2552 มีจำนวนนักท่องเที่ยวทั้งหมด 3.38 ล้านคน แต่ในปี พ.ศ. 2554 มีจำนวนเพิ่มมากขึ้นประมาณ 3 เท่า หรือ 9.47 ล้านคน ทั้งนี้เป็นชาวต่างประเทศมากกว่าชาวไทย และในปีเดียวกันนี้นักท่องเที่ยวมีระยะเวลาพำนัเฉลี่ย 4.33 วัน มีค่าใช้จ่ายเฉลี่ย 4,828 บาทต่อคนต่อวัน ดังนั้นรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตในปี พ.ศ.2554 รวมทั้งสิ้น 1.89 ล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว, 2556)

พฤติกรรมของนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตมีความหลากหลาย ซึ่งพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวได้สะท้อนให้เห็นถึงความต้องการและเหตุผลที่แตกต่างกัน บางคนชอบเดินทางเพื่อความสดชื่นของร่างกาย หรือเพื่อสุขภาพ เพื่อสนุกสนานตื่นเต้น เพื่อสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล เพื่อติดต่ออาชีพและธุรกิจ หรือแม้กระทั่งเพื่อตอบสนองต่อความสนใจด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรม (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา, 2555) โดยแหล่งท่องเที่ยวด้านประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมในจังหวัดภูเก็ต อยู่จำนวนมาก ทั้งอาคารชิโนโปรตุกีส (ย่านชุมชนเมืองเก่า) กิจกรรม “โนราบิก” (ชุมชนบ้านแซวน) พิพิธภัณฑ์ภูเก็ตไทยหัว หรือวัฒนธรรม “เพอรานากัน” เป็นต้น นอกจากนี้เทศกาลกินเจยังเป็นอีกหนึ่งกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเทศกาลดังกล่าวได้ดึงดูดนักท่องเที่ยวที่มีเชื้อสายจีนจากหลายประเทศในภูมิภาคเอเชีย เช่น จีน มาเลเซีย สิงคโปร์ และฮ่องกง หรือแม้แต่นักท่องเที่ยวจากยุโรปก็มีความสนใจเดินทางมาเข้าร่วมกิจกรรมทุกๆ ปี เพื่อเดินทางเข้ามาเพื่อท่องเที่ยวพักผ่อน รวมทั้งร่วมชมพิธีกรรมต่างๆจนเป็นที่กล่าวขานกันอย่างกว้างขวาง จึงส่งผลให้งานเทศกาลกินเจของภูเก็ตมีชื่อเสียงในตลาดท่องเที่ยว

ในปี พ.ศ.2555 จังหวัดภูเก็ต มีนักท่องเที่ยวเดินทางเข้าร่วมงานเทศกาลกินเจประมาณ 2.7 แสนคน แบ่งเป็นนักท่องเที่ยวชาวไทย 57,000 คน และชาวต่างชาติ 213,000 คน เมื่อเปรียบเทียบกับปี พ.ศ.2554 มีสัดส่วนขยายตัวเพิ่มขึ้น ร้อยละ 16.4 และรายได้จากการท่องเที่ยวมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นมากกว่าร้อยละ 16 (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2555) รายได้จากการจัดกิจกรรมและจากการท่องเที่ยวในงานเทศกาลกินเจถูกกระจายไปตามธุรกิจต่างๆ ประกอบด้วยธุรกิจด้านที่พัก ซึ่งมีสัดส่วนค่าใช้จ่ายสูง

ที่สุด คิดเฉลี่ยร้อยละ 30 ธุรกิจสินค้าของที่ระลึก และธุรกิจด้านอาหารและเครื่องดื่ม มีสัดส่วนค่าใช้จ่ายเท่ากันร้อยละ 18 ส่วนธุรกิจด้านคมนาคมและการเดินทางท่องเที่ยว และธุรกิจบริการด้านสถานที่ท่องเที่ยวและบริการนำเที่ยว มีการใช้จ่ายในสัดส่วนรวมกันร้อยละ 21.5 และในปี พ.ศ.2556 มีนักท่องเที่ยวรวมทั้งสิ้นประมาณ 3 แสนคน และสร้างรายได้ท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ตเพิ่มขึ้นร้อยละ 15.7 โดยมีมูลค่ารวมทั้งสิ้นประมาณ 8.10 พันล้านบาท (ศูนย์วิจัยกสิกรไทย, 2556)

การดึงดูดให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและสร้างรายได้ให้กับจังหวัดภูเก็ตเพิ่มมากขึ้น จำเป็นอย่างยิ่งต้องอาศัยเครื่องมือทางการตลาดต้องใช้องค์ความรู้ทางการตลาดที่สามารถติดต่อกับเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีประสิทธิภาพอีกทั้งยังเป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า (Kotler and Armstrong, 2014) แต่พฤติกรรมของผู้บริโภคในปัจจุบันได้เปลี่ยนแปลงไปจากอดีตมากโดยผู้บริโภคจะให้ความสำคัญในเรื่องราคาและคุณภาพ อีกทั้งยังมีปัจจัยต่างๆที่มีส่วนทำให้พฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปของนักท่องเที่ยว เช่น ปัจจัยทางสังคม ปัจจัยทางเทคโนโลยี ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยการเมือง เป็นต้น (วลัยพร ธีวตระกูลไพบูลย์, 2551) ดังนั้นแนวโน้มการตลาดในปัจจุบันธุรกิจจะต้องมุ่งสร้างความได้เปรียบในเชิงการแข่งขันและธุรกิจจะต้องติดตามการเติบโตของตลาดให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงโดยนำทฤษฎีทางการตลาดมาปรับใช้ให้เหมาะสม ซึ่งการสื่อสารไร้พรมแดนที่ใช้เครื่องมือส่งเสริมการตลาดเพื่อช่วงชิงกลุ่มลูกค้ากันอย่างรุนแรงในกลุ่มธุรกิจจัดงานเทศกาล (Festivals) นักการตลาดจำเป็นต้องใช้กลยุทธ์ทั้งจากทฤษฎีและการคิดนอกกรอบเพื่อช่วงชิงความได้เปรียบในการแข่งขันโดยนิยมใช้สื่อทางการตลาดที่เชื่อมโยงระหว่างพฤติกรรมของนักท่องเที่ยวผ่านทางการสื่อสารทางการตลาดในรูปแบบต่างๆ ในการสื่อสารทางการตลาดเพื่อให้ลูกค้าได้รู้จักและจดจำ (ชัชวาล เพชรสุวรรณ, 2556) ดังนั้นการศึกษา เรื่อง “สื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต” จึงเป็นการวิเคราะห์ที่มีความสำคัญต่อการนำไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ตต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับความสำคัญของสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต
2. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และระดับความสำคัญของสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต

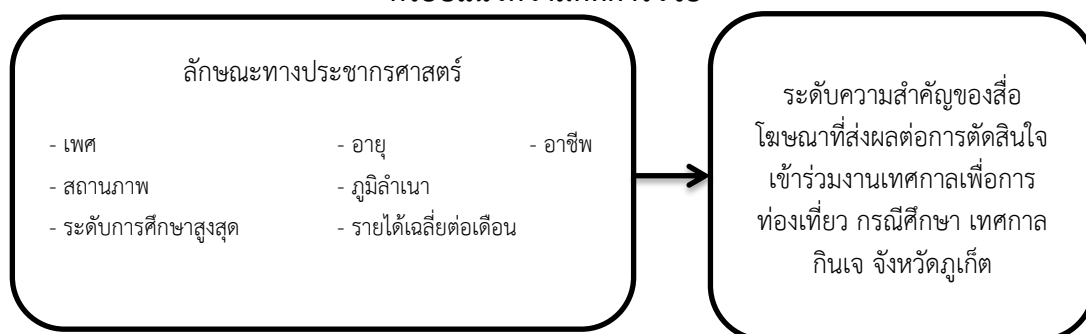
ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา : งานวิจัยครั้งนี้มุ่งเน้นการศึกษาเกี่ยวกับระดับความสำคัญของสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต และความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และระดับความสำคัญของสื่อโฆษณา เพื่อหาแนวทางการพัฒนาสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต

ขอบเขตด้านประชากร: ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว ทัศนศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต

ขอบเขตด้านสถานที่: สถานที่จัดงานเทศกาลกินเจของจังหวัดภูเก็ต จำนวน 6 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าท่าเรือ ศาลเจ้ากะทู้ ศาลเจ้าสามกonge ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ย ศาลเจ้ากวนเต้ก๊วน และศาลเจ้าบางเหนียว

กรอบแนวความคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

การศึกษานี้เป็นงานวิจัยพื้นฐาน (Basic Research) โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method) โดยวิธีการดำเนินวิจัย ประกอบด้วย

ประชากรและขนาดกลุ่มตัวอย่าง สำหรับการศึกษานี้มีประชากร คือ ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งไม่ทราบจำนวน สามารถคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างกรณีที่ไม่ทราบจำนวนประชากรด้วยสูตรเครชีและมอร์แกน (สมชาย วรภิเษมกุล, 2554) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% หรือมีส่วนความคลาดเคลื่อนไม่เกิน 5% ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาจำนวน 384 คน ทั้งนี้เทคนิคการสุ่มขนาดกลุ่มตัวอย่างเพื่อให้เป็นตัวแทนที่ดีของประชากร ดังนั้นในการศึกษานี้ใช้ขั้นตอนในการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบไม่อาศัยความน่าจะเป็น (Non-probability Sampling) โดยเลือกสถานที่สำหรับเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างแบบสัดส่วน (Quota Sampling) จำนวน 6 แห่ง ที่มีการจัดเทศกาลกินเจและได้รับการขึ้นทะเบียนศาลเจ้าจากกระทรวงมหาดไทย ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่ของอำเภอต่างๆ ของจังหวัดภูเก็ต ได้แก่ 1) อำเภอเมือง จำนวน 4 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าบางเหนียว ศาลเจ้าจุ้ยตุ่ย ศาลเจ้าสามกonge และศาลเจ้ากวนเต้ก๊วน 2) อำเภอถลาง จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้าท่าเรือ และ 3) อำเภอกะทู้ จำนวน 1 แห่ง ได้แก่ ศาลเจ้ากะทู้

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม โดยสอบถามเกี่ยวกับลักษณะประชากรศาสตร์ ซึ่งลักษณะคำถามจะเป็นแบบให้เลือกตอบ และสอบถามเกี่ยวกับระดับการโฆษณาที่ส่งผลต่อการเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว ทัศนศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต โดยลักษณะคำถามจะเป็นแบบให้เลือกตอบ แบบ 4 ระดับ ดังนี้ 4 ส่งผล ระดับ**มากที่สุด** และ 1 ส่งผล ระดับ**น้อยที่สุด** หลังจากนั้นผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ปรึกษากับผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อทดสอบความเที่ยงตรง (Test Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item – Objective Congruence : IOC) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Test Reliability) ของแบบสอบถาม ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ซึ่งผลการวิเคราะห์ของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.935

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ คือ ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถามในแต่ละข้อ โดยคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ และการเลือกใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลแบ่งเป็น ส่วนที่ 1 สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและส่วนที่ 2 สถิติเชิงอนุมาน ได้แก่ การวิเคราะห์ค่าที (t-Test) และทดสอบค่าเอฟ (F-Test) ด้วยการวิเคราะห์ความแปรปรวน (One-Way ANOVA) โดยกำหนดค่า p-value ที่ 0.05

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาครั้งนี้ คือ ชาวต่างชาติที่เดินทางเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยวกรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ตจำนวน 384 คน พบว่า ผู้เข้าร่วมงานมีสัดส่วนเพศชายและเพศหญิงเท่ากัน มีอายุระหว่าง 25-29 ปี และมีสถานภาพแต่งงานแล้ว โดยมีระดับการศึกษาสูงสุดระดับปริญญาตรี และมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน ซึ่งมีรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาท ส่วนด้านภูมิลำเนานั้น พบว่า ผู้เข้าร่วมงานส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาจากประเทศจีน รองลงมา คือ ประเทศในกลุ่มทวีปยุโรป

ตารางที่ 2 ระดับความสำคัญของสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต

สื่อโฆษณา	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
โทรทัศน์	2.95	0.908	มาก
หนังสือพิมพ์	2.79	0.908	มาก
หนังสือ	2.72	0.902	มาก
โปสเตอร์	2.69	0.923	มาก
แผ่นพับ	2.61	0.870	มาก
วิทยุ	2.60	0.915	มาก
โรงภาพยนตร์	2.58	0.969	มาก
รวม	2.70	0.612	มาก

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์และระดับความสำคัญของสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว กรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต

ลักษณะทางประชากรศาสตร์ สื่อโฆษณา	ระดับความสำคัญ						
	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ภูมิลำเนา
วิทยุ	-1.172	1.139	2.058	4.594*	3.552*	2.455*	0.325

ลักษณะทางประชากรศาสตร์	เพศ	อายุ	สถานภาพ	ระดับการศึกษา	อาชีพ	รายได้เฉลี่ยต่อเดือน	ภูมิฐานะ
สื่อโฆษณา							
หนังสือ	-0.905	0.652	0.916	3.999*	1.284	1.278	2.334
แผ่นพับ	-0.176	1.535	0.028	1.206	0.626	2.356	0.786
โทรทัศน์	1.860	1.384	0.401	2.305	1.755	0.158	1.280
โปสเตอร์	0.331	0.493	0.388	1.648	2.487	1.659	2.502
หนังสือพิมพ์	1.068	0.686	0.349	0.986	1.719	1.167	2.068
โรงภาพยนตร์	0.579	1.438	0.670	0.788	2.850*	0.913	0.046

หมายเหตุ * มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 2 แสดงระดับความสำคัญของสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว ทัศนศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต พบว่า ในภาพรวมผู้เข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว ทัศนศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต มีความคิดเห็นระดับความสำคัญของสื่อโฆษณาในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.70

เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ที่มีระดับความสำคัญระดับมาก สามารถเรียงลำดับได้ดังนี้ โทรทัศน์ (ค่าเฉลี่ย = 2.95) หนังสือพิมพ์ (ค่าเฉลี่ย = 2.79) หนังสือ (ค่าเฉลี่ย = 2.72) โปสเตอร์ (ค่าเฉลี่ย = 2.69) แผ่นพับ (ค่าเฉลี่ย = 2.61) วิทย์ (ค่าเฉลี่ย = 2.60) และโรงภาพยนตร์ (ค่าเฉลี่ย = 2.58)

จากตารางที่ 3 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางประชากรศาสตร์กับระดับความสำคัญของสื่อโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว ทัศนศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต พบว่า ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 ระดับการศึกษาของผู้เข้าร่วมงานเทศกาลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับสื่อโฆษณาทางวิทย์ และหนังสือที่ ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ตแตกต่างกัน

นอกจากนั้นยังพบอีกว่าอาชีพของผู้เข้าร่วมงานเทศกาลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับสื่อโฆษณาทางวิทย์ และโรงภาพยนตร์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว ทัศนศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ตแตกต่างกัน

ส่วนรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของผู้เข้าร่วมงานเทศกาลที่แตกต่างกันมีความสัมพันธ์กับสื่อโฆษณาทางวิทย์ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว ทัศนศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ตแตกต่างกัน

การอภิปรายผล

การโฆษณาไม่ว่าจะเป็นสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อแพร่ภาพและกระจายเสียง สื่อกลางแจ้ง สื่อเคลื่อนที่ หรือสื่อท้องถิ่น ซึ่งส่วนใหญ่จะเป็นการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มผู้รับข่าวสารจำนวนมาก และเป็นการเสนอขายความคิด สินค้าหรือบริการ ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบการแจ้งข่าวสาร การจูงใจให้เกิดความ

ต้องการ หรือการเตือนความทรงจำ ทั้งยังสามารถระบุผู้อุปถัมภ์รายการคือ ผู้ผลิตหรือผู้จัดจำหน่ายสินค้าที่โฆษณาได้ และผู้อุปถัมภ์รายการต้องเสียค่าใช้จ่ายสำหรับสื่อโฆษณาเมื่อนำโฆษณามาใช้กับการท่องเที่ยวช่วยทำให้นักท่องเที่ยวเกิดการรับรู้ และมีความต้องการต่อการเดินทางมากยิ่งขึ้น (Crisan and Berariu, 2013)

การโฆษณาเป็นการสื่อสารข้อมูลที่ใช้สื่อหลากหลายประเภท โดยมีวัตถุประสงค์โดยแจ้งข่าวสาร จูงใจ และเตือนความทรงจำเกี่ยวกับความคิด หรืองานเทศกาล ซึ่งการโฆษณาสามารถสร้างความตระหนักรู้ในตัวของการจัดกิจกรรม (สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ และรพีพรรณ ฉัตรลิขิต, 2553) ดังนั้นเมื่อมีการส่งเสริมกิจกรรมอื่นๆ จะช่วยเพิ่มความมั่นใจต่อการเดินทางเข้าร่วมงานได้ง่ายยิ่งขึ้น ซึ่งลักษณะของโฆษณามีข้อดีในการช่วยการติดต่อสื่อสารและส่วนใหญ่จะเป็นการติดต่อสื่อสารกับกลุ่มผู้รับข่าวสารจำนวนมาก ทั้งนี้เป็นการเสนอขายความคิด หรืองานเทศกาล ซึ่งอาจจะอยู่ในรูปแบบการแจ้งข่าวสาร การจูงใจให้เกิดความต้องการ หรือการเตือนความทรงจำ (Ekhlassi, Maghsoodi, and Mehrmanesh, 2012) นอกจากนั้นการโฆษณาผ่านทางโทรทัศน์เป็นการส่งเสริมเพื่อให้ได้กลุ่มเป้าหมายที่มีจำนวนมาก แต่มีข้อเสียเนื่องจากค่าใช้จ่ายสูง ส่วนการโฆษณาผ่านทางหนังสือพิมพ์นอกจากจะช่วยประหยัดค่าใช้จ่าย เมื่อเปรียบเทียบกับด้านอื่นๆ การโฆษณาผ่านทางนี้จะประหยัดงบประมาณมากกว่า แต่สามารถทำให้เกิดการรับรู้ในวงกว้างเช่นเดียวกัน แต่การโฆษณาที่นักท่องเที่ยวเห็นความสำคัญน้อยที่สุด คือ การโฆษณาผ่านทางโรงภาพยนตร์ เพราะเป็นการลงทุนที่สูงแต่ขึ้นอยู่กับความนิยมของคนเฉพาะกลุ่ม และเป็นกลุ่มเป้าหมายที่แคบ ทั้งยังไม่ตรงกับลักษณะนิสัยของนักท่องเที่ยว

ข้อเสนอแนะ

แนวทางการพัฒนาการโฆษณาที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยวกรณีศึกษา เทศกาลกินเจ จังหวัดภูเก็ต ที่สำคัญคือควรโฆษณาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการจัดงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว เช่น เทศกาลกินเจ ฯลฯ อย่างต่อเนื่องและทั่วถึงให้แก่นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ต้องการจะเข้าร่วมงาน ทั้งข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับสถานที่จัดงาน กิจกรรมของการจัดงาน และแนวทางในการปฏิบัติตนสำหรับนักท่องเที่ยวที่ต้องการการมีส่วนร่วมกับการกิจกรรม เป็นต้น เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการรับรู้และเตรียมตัวสำหรับการเข้าร่วมงาน และการเน้นการโฆษณาผ่านสื่อวิทยุทั้งในประเทศและต่างประเทศเป็นภาษาต่างๆ ที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายของผู้เข้าร่วมงาน โดยแบ่งเป็นก่อนการเริ่มจัดงานเทศกาล เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้รับรู้ว่ามีสถานที่ใดมีการจัดงานเทศกาลบ้าง และเมื่ออยู่ระหว่างการจัดงานเทศกาลนั้นควรเน้นการโฆษณาผ่านวิทยุท้องถิ่นที่ใช้ภาษาต่างๆ ที่ตรงกับกลุ่มเป้าหมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวรับรู้กิจกรรมในแต่ละวัน เพื่อช่วยกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวได้เกิดการเดินทางเข้าร่วมงานเทศกาลอย่างต่อเนื่อง

ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาค้างต่อไปนั้น ควรมีการศึกษาถึงการสื่อสารทางการตลาดในรูปแบบต่างๆ เพื่อช่วยส่งเสริม อีกทั้งควรศึกษาความพร้อมของจังหวัดที่ส่งผลต่อการจัดงานเทศกาลเพื่อการท่องเที่ยว เช่น การเข้าถึง ความคุ้มค่า ฯลฯ เพื่อให้เกิดการพัฒนาศักยภาพที่ตรงกับความต้องการและเกิดการอำนวยความสะดวกต่อนักท่องเที่ยว เป็นต้น

บรรณานุกรม

- กรมการท่องเที่ยว. (2556). **สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยวมกราคม – ธันวาคม 2555**. กรุงเทพฯ : กรมการท่องเที่ยว.
- ซ์ชวล เพชรสุวรรณ. (2556). **การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการ**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา. (2555). **พฤติกรรมนักท่องเที่ยว**. นนทบุรี: เพิร์นข้าหลวง พรินต์ติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- วลัยพร รุ่งตระกูลไพบูลย์. (2551). แนวโน้มพฤติกรรมนักท่องเที่ยวในอนาคต. **วารสารวิชาการการท่องเที่ยวไทยนานาชาติ**. 4(1), 1-12.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2555). **ท่องเที่ยวภูเก็ต...คึกคัก : ประเพณีถือศีลกินผักปี'55 สร้างรายได้สะพัด 5,600 ล้านบาท**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย.
- ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2556). **ประเพณีถือศีลกินผักหนุ่ยท่องเที่ยวภูเก็ตในช่วง 9 วัน สร้างรายได้สะพัด 8,100 ล้านบาท**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์วิจัยกสิกรไทย.
- สุทธินันท์ พรหมสุวรรณ และ รพีพรรณ ฉัตรเลิศยศ. (2553). การสื่อสารการตลาดแบบบูรณาการเพื่อการพัฒนาอุตสาหกรรมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. **วารสารนักบริหาร**. 30(3), 143-148.
- สมชาย วรภิเษมสกุล. (2554). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 3. อุตรธานี : อักษรศิลป์การพิมพ์.
- อนุชา ทิรคานนท์, สุภัควดี อภินันท์, แอนนา จุมพลเสถียร, ปัทมา สุวรรณภักดี, วารุณี โอสธารมย์, สิโรตม์ ภินันท์รัชต์ธร, อาสา คำภา, ปริญญญา สัญญะเดช และกาญจนา เหล่าโชคชัยกุล. (2556). **เทศกาลประเพณีเพื่อการตลาดท่องเที่ยว**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- Crisan, Raluca Emilia and Cristina Berariu. (2013). Advertising Aspects of Tourism. **Academica Science Journal**. 2(1), 2285 – 8075
- Ekhlassi, Amir, Vahid Maghsoodi, and Shiva Mehrmanesh. (2012). Determining the Integrated Marketing Communication Tools for Different Stages of Customer Relationship in Digital Era. **International Journal of Information and Electronics Engineering**. 2(5), 761 – 765.
- Kotler, Philip and Gary Armstrong. (2014). **Principle of Marketing**. 15th ed. Prentice Hall

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์บ้านแหลมตุ๊กแก ตำบลรัษฎา อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต

The Voluntary Activities Tourism Development at Ban Laemtookae, Rasada Sub-district, Muang District, Phuket Province

พิภพ สมเวที ,วิญญู วีรยางกูร และ สนธยา ปานแก้ว
สาขาวิชาการจัดการการเป็นผู้ประกอบการ คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต
marketingthai@hotmail.com

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ ๑) ศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่ ๒) ความต้องการของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ๓) ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ใช้วิธีวิจัยเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างคือ นักท่องเที่ยว ชาวบ้าน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เครื่องมือแบบสอบถาม แบบสัมภาษณ์ สถิติได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าร้อยละ ผลการวิจัยพบว่า ชุมชนที่เหมาะสมในการจัดกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ควรมีเอกลักษณ์เฉพาะถิ่น มีวิถีชีวิตชุมชน มีแหล่งท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐานพร้อม ด้านชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการร่วมพัฒนา สามารถสร้างรายได้ให้กับชุมชนได้ ด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว ควรระบุกิจกรรมที่บำเพ็ญประโยชน์ ช่วงวัน เวลา สถานที่ที่เหมาะสม ความปลอดภัย ก่อเกิดความยั่งยืนให้กับชุมชนได้ตลอดไป

คำสำคัญ : ท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์,ท่องเที่ยวชุมชน,ท่องเที่ยวอาสา,แหลมตุ๊กแก,

Abstract

This project was aimed to: 1) study an appropriate model for voluntary activities in this area to develop tourism, 2) investigate the needs of the local community, and 3) determine the satisfaction level of the tourists for the voluntary activities. This study employed both the quantitative and qualitative methods. The sample group consisted of tourists, local people, and staff from involved units. Interviews and questionnaires were employed. The statistics used included means, percentage, and S.D. The results revealed that the community had the potential to develop into a tourist attraction (voluntary activities in tourism) for several reasons. The village had a unique identity with its own culture and way of life, many attractions and basic infrastructure. The local people were willing to participate in the development because they needed extra income from tourism. In terms of the tourists, most of them suggested that the community should designate the exact dates and place for the voluntary activities. Safety should be taken into consideration for the sustainable tourism development.

Keywords : Voluntary tourism, community tourism, volunteer tourism, Laemtookae

บทนำ

“การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์” การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) ได้ให้ความหมายของการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ว่าเป็นการท่องเที่ยวที่เน้นไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาเนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงที่สุดเพราะอยู่ในวัยที่แสวงหาประสบการณ์ กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่อยู่เสมอรวมทั้งมีจิตสำนึกที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชนมีแนวคิดที่จะจัดให้มีค่ายอาสาสมัครเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว อาทิ การถ่ายทอดความรู้ด้านการเป็นวิทยากรนำชมพื้นที่การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ขณะเดียวกันกลุ่มอาสาสมัครดังกล่าวก็จะได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจากการได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนได้ใกล้ชิดกับชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น”

ในพื้นที่จังหวัดภูเก็ต พบว่าปัจจุบันมีการนำเอารูปแบบการท่องเที่ยวมาใช้อย่างหลากหลาย เช่น การท่องเที่ยวชุมชนมาใช้เป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยว และการท่องเที่ยวทางด้านศิลปวัฒนธรรม การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ โดยพบว่ามิสซาเกิดขึ้นเพื่อรองรับความต้องการของนักท่องเที่ยวเป็นจำนวนมาก ในอีกด้านหนึ่งที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะพื้นที่ ที่ควรนำมาเสนอและเป็นจุดขายด้านการท่องเที่ยวได้คือ การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntary Tourism) เนื่องจากในจังหวัดดังกล่าวมีความเป็นเอกลักษณ์ที่น่าศึกษาเป็นอย่างยิ่ง และยังเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวในชุมชนเพื่อชุมชน โดยกลุ่มนักท่องเที่ยว เป็นได้ทั้งนักท่องเที่ยวภายในพื้นที่ และนอกพื้นที่ และส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชน ที่ต้องการศึกษาหาประสบการณ์ใหม่ๆ ผ่านการท่องเที่ยว โดยเป็นการศึกษาเกี่ยวกับ วิถีชีวิต ความเป็นอยู่ รวมทั้งเป็นการถ่ายทอดความรู้สู่ชุมชนอย่างแท้จริง เกิดประโยชน์ทั้งสองฝ่าย ทั้งผู้ให้และผู้รับ ซึ่งปัจจุบันนี้ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้พยายามนำเสนอรูปแบบการท่องเที่ยวดังกล่าวแล้ว เช่น ชุมชนเกาะเตียบ บ้านปากคลอง จังหวัดชุมพร ชุมชนบ้านถ้ำเต่า จังหวัดสกลนคร ชุมชนบ้านนาตาโพ จังหวัดอุทัยธานี ชุมชนคลองตะเคียน จังหวัดพระนครศรีอยุธยา เป็นต้น จากรูปแบบการท่องเที่ยวข้างต้นที่น่าเสนอ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะทำการศึกษา แนวทางการพัฒนารูปแบบการท่องเที่ยวชุมชนเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ในพื้นที่ของจังหวัดภูเก็ต เพื่อเป็นทางเลือกใหม่สำหรับนักท่องเที่ยวในอนาคต ที่ต้องการแสวงหาความรู้ที่อยู่ในชุมชน รู้จักและเข้าใจตนเองมากขึ้น ผ่านการท่องเที่ยวในรูปแบบเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ (Voluntary Tourism) และการศึกษาดังกล่าวสามารถช่วยพัฒนาชุมชนให้สามารถพัฒนาตนเอง และคงอยู่ท่ามกลางกระแสการเปลี่ยนแปลงได้ และพัฒนาไปพร้อมกับความก้าวหน้าด้านการท่องเที่ยว เพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์

- ๒.๑ เพื่อศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่
- ๒.๒ เพื่อหาความต้องการของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- ๒.๓ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ขอบเขตของการวิจัย

- ๓.๑ ขอบเขตด้านพื้นที่

ได้แก่พื้นที่ หมู่ ๔ บ้านแหลมตุ๊กแก ตำบลรัชฎา อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต โดยมีลักษณะเฉพาะพื้นที่ ได้แก่ วิถีชีวิตชุมชน ภาษา ศาสนา อาชีพ มีความพร้อมด้านสาธารณูปโภค การเดินทาง มีแหล่งท่องเที่ยวที่น่าสนใจช่วยสนับสนุนให้การจัดการท่องเที่ยวประสบความสำเร็จ

๓.๒ ขอบเขตด้านเนื้อหา

ได้แก่ เนื้อหาด้านปัจจัยส่วนบุคคล ศักยภาพการท่องเที่ยวในพื้นที่ ความเป็นมาของชุมชน ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ การรองรับด้านการท่องเที่ยว โครงสร้างพื้นฐาน การให้บริการข้อมูลข่าวสาร การเข้าถึงพื้นที่ ความสนใจของนักท่องเที่ยว กิจกรรมที่เหมาะสมกับพื้นที่ เป็นต้น

๓.๓ ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในฐานะ เจ้าของพื้นที่การท่องเที่ยวได้แก่ เจ้าของพื้นที่ท่องเที่ยว หรือผู้นำชุมชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของจังหวัดภูเก็ต จำนวน ๑๐ คน

กลุ่มตัวอย่างในฐานะ นักท่องเที่ยวเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาในพื้นที่ศึกษา และที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต จำนวน ๒๐๐ คน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

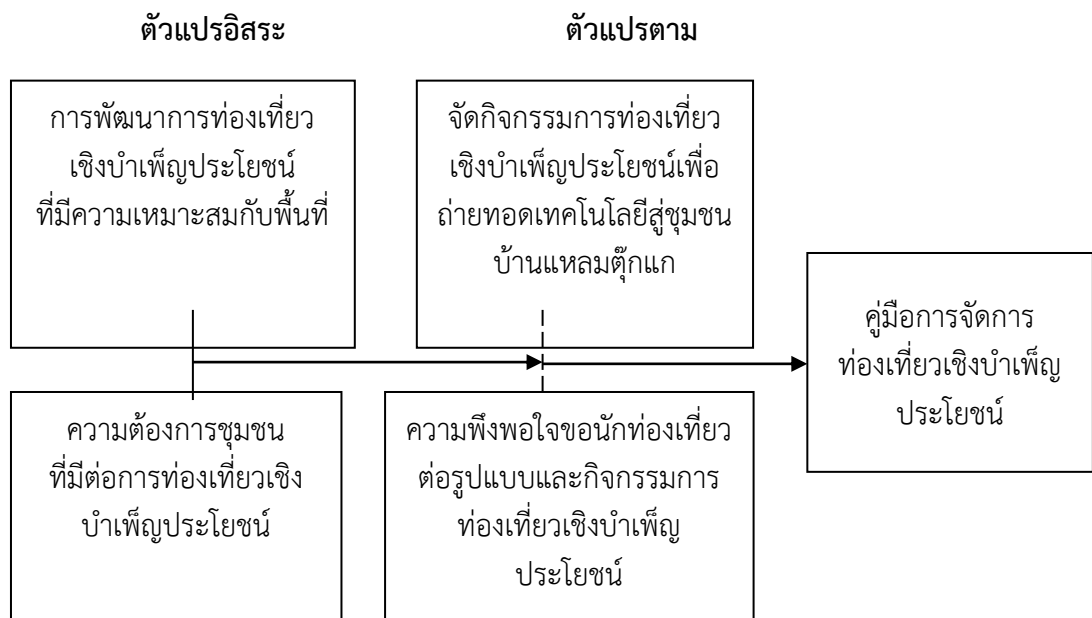
การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ เป็นการท่องเที่ยวที่เน้นไปในกลุ่มนักท่องเที่ยวเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นกลุ่มที่มีศักยภาพสูงที่สุดเพราะอยู่ในวัยที่แสวงหาประสบการณ์ กระตือรือร้น มีความคิดสร้างสรรค์พร้อมเปิดรับสิ่งใหม่อยู่เสมอ รวมทั้งมีจิตสำนึกที่จะสร้างสรรค์ประโยชน์ให้แก่สังคม ชุมชน มีแนวคิดที่จะจัดให้มีค่ายอาสาสมัครเดินทางเข้าไปในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์และช่วยพัฒนาชุมชนด้านการท่องเที่ยว อาทิ การถ่ายทอดความรู้ด้านการเป็นวิทยากรนำชมพื้นที่ การออกแบบผลิตภัณฑ์หัตถกรรมท้องถิ่นเพื่อพัฒนาเป็นสินค้าที่ระลึก เป็นต้น ขณะเดียวกันกลุ่มอาสาสมัครดังกล่าวก็จะได้เรียนรู้วิถีชีวิตและวัฒนธรรมของท้องถิ่นจากการได้ใช้ชีวิตอยู่ในชุมชนได้ใกล้ชิดกับชาวบ้านที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยททท.)

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวที่ไม่เป็นอันตรายต่อสิ่งแวดล้อมทุกรูปแบบไม่ว่าจุดหมายปลายทางจะเป็นที่ใดจะเป็นกลุ่มใหญ่(Mass Tourism)เป็นกลุ่มขนาดเล็กทั้งในเมืองและชนบท ซึ่งสถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย(๒๕๓๙) กล่าวว่าเป็นการท่องเที่ยวที่ตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวและผู้เป็นเจ้าของท้องถิ่นในปัจจุบันโดยมีการป้องกันและสงวนรักษาโอกาสต่างๆของอนุชนรุ่นหลังซึ่งการท่องเที่ยวในลักษณะนี้มีความหมายถึงการจัดการทรัพยากรธรรมชาติเพื่อตอบสนองความจำเป็นทางเศรษฐกิจสังคมและความงามทางสุนทรียภาพในขณะที่สามารถรักษาเอกลักษณ์ของวัฒนธรรมและรักษาระบบนิเวศด้วย

การท่องเที่ยวแบบยั่งยืน (Sustainable Tourism) เป็นการท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่หรือกลุ่มเล็กที่มีการจัดการอย่างดีเยี่ยม เพราะสามารถดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรท่องเที่ยวให้มีความดึงดูดใจอย่างไม่เสื่อมคลาย และธุรกิจท่องเที่ยวมีการปรับปรุง คุณภาพให้ได้ผลกำไรอย่างเป็นธรรม (บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา : ๒๕๔๒)

การทอ้งเทียะแบบยังยืน ควรมีลักษณะเป็นการทอ้งเทียะที่มีความต่อเนื่อง (Continuity) หมายถึง ความต่อเนื่องของทรัพยากรธรรมชาติ และความต่อเนื่องของวัฒนธรรมซึ่งจัดเป็นทรัพยากรหลักในการทอ้งเทียะ และสามารถอบประสพการณั้้นหนาการที่ตีให้แก่ักทอ้งเทียะ เป็นการทอ้งเทียะที่มีคุณภาพ (Quality) หมายถึงการเน้นคุณภาพของสามส่วนหลัก คือ คุณภาพของสิ่งแวดล้อม คุณภาพของประสพการณั้้นหนาการที่ักทอ้งเทียะได้รับ และคุณภาพชีวิตของคนในชุมชน เป็นการทอ้งเทียะที่มีความสมดุล (Balance) หมายถึงความสมดุลระหว่างความต้องการอุตสาหกรรมการทอ้งเทียะ ความต้องการของชุมชนท้องถิ่นและขีดความสามารถของทรัพยากร (อุษาวดี พูลพิพัฒน์ผล, ๒๕๔๕)

จากการศึกษาข้อมูลจากเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และแนวคิดด้านการทอ้งเทียะชุมชน ผู้วิจัยได้นำเสนอกรอบการวิจัยดังต่อไปนี้

ภาพที่ ๑ แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย การพัฒนาการทอ้งเทียะเชิงบำเพ็ญประโยชน์ บ้านแหลมตุ๊กแก ตำบลรัชฎา อำเภอมือง จังหวัดภูเก็ต”

วิธีดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย

เป็นการวิจัยอาศัยระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Method Research) ทั้งเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษารูปแบบการทอ้งเทียะเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่เหมาะสมกับพื้นที่ สภาพของชุมชนที่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมด้านการทอ้งเทียะ ศึกษาศักยภาพและสภาพปัญหาด้านการทอ้งเทียะของชุมชนบ้านแหลมตุ๊กแก และหาแนวทางการพัฒนาการทอ้งเทียะชุมชนอย่างยั่งยืนผ่านการจัดกิจกรรมการทอ้งเทียะเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research) เป็นหลัก โดยเครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แบบสำรวจ แบบสัมภาษณ์ แบบบันทึก และอัดเทปการประชุมกลุ่มย่อย การเก็บรวบรวม

ข้อมูล จากการสังเกต และการสนทนากลุ่ม (focus group) การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ สำหรับ ข้อมูลพื้นฐานของแหล่งท่องเที่ยวจากการสำรวจพื้นที่ นำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) แล้วเขียนรายงานผลการวิเคราะห์โดยการเขียนเชิงพรรณนา และข้อมูลแบบสอบถามใช้ โปรแกรมสำเร็จรูปสำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ ทำการวิเคราะห์หาค่าเฉลี่ย (X) และค่าส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) ตามลักษณะของเครื่องมือ ซึ่งผู้วิจัยมีวิธีการดำเนินงานตามขั้นตอน ดังต่อไปนี้

๕.๑ การจัดประชุมกลุ่มย่อย (Focus Group) ประกอบด้วย คณะผู้บริหาร หรือตัวแทนจาก หน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว ได้แก่ หน่วยงานราชการ เช่น การท่องเที่ยว แห่งประเทศไทย (ททท.) , องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.), องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) , มหาวิทยาลัยต่างๆ , หอการค้าจังหวัด, สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว, บริษัทนำเที่ยว ผู้นำชุมชนในพื้นที่ , ชมรมการท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ในจังหวัดภูเก็ต

๕.๒ การสัมภาษณ์เจาะลึก (Indepth Interview) ประกอบด้วย เจ้าของหรือคณะผู้บริหาร จากหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเพื่อการบำเพ็ญประโยชน์ของจังหวัดภูเก็ต จำนวน ๑๐ ราย ได้แก่ตัวแทนจากการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (ททท.) สมาคมธุรกิจท่องเที่ยว, องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) ผู้ประกอบการนำเที่ยว องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) ผู้นำชุมชนในพื้นที่ตัวแทนมหาวิทยาลัยต่างๆ ในพื้นที่ศึกษา หอการค้าจังหวัด ชมรมการท่องเที่ยว ในรูปแบบต่างๆ

๕.๓ การวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล จำนวน ๒๐๐ ชุด โดยคำถามแบบ Likert Scale แบ่งออกเป็น ๕ ระดับคือพึงพอใจ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด ทำการสำรวจกลุ่มตัวอย่างที่เข้าร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญ ประโยชน์บ้านแหลมตึกแก ประกอบด้วย กลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษา ของจังหวัด ภูเก็ต และกลุ่มเยาวชนที่เดินทางมาท่องเที่ยวในจังหวัดภูเก็ต และสมัครเข้าร่วมกิจกรรมบำเพ็ญ ประโยชน์บ้านแหลมตึกแก

การสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีขั้นตอนการสร้างเครื่องมือดังนี้

๖.๑ ศึกษาเอกสาร และขอขอยางงานด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ เป้าหมาย

๖.๒ จัดทำชุดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยบรรจุกิจกรรมการบำเพ็ญ ประโยชน์ในพื้นที่เป้าหมาย

๖.๓ สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการสำรวจความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการชุดการ ท่องเที่ยวและการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่เป้าหมาย

๖.๔ ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเหมาะสมของชุดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ ประโยชน์ด้านเนื้อหา ภาษา ความครอบคลุมรายละเอียดที่เกี่ยวกับการสำรวจความพึงพอใจ

๖.๕ ทดสอบชุดการท่องเที่ยว โดยใช้กับกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็ก เพื่อตรวจสอบความเข้าใจ ด้านรูปแบบการท่องเที่ยว และกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์

๖.๖ ปรับปรุงชุดการท่องเที่ยว และกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ รวมทั้งเครื่องมือให้สมบูรณ์ก่อนนำไปใช้จริง

วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

๗.๑ การเก็บข้อมูลศักยภาพชุมชนหมู่ที่ ๔ บ้านแหลมตึกแก เก็บข้อมูลโดยการจัดการประชุมเปิดเวทีชาวบ้าน เพื่อให้ชาวบ้านระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับศักยภาพของชุมชนที่จะเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ รับฟังความคิดเห็นจากชุมชน และให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการศึกษาศักยภาพชุมชน

๗.๒ การเก็บข้อมูลความต้องการของชุมชนใช้แบบสอบถามประกอบการสัมภาษณ์ โดยการลงชุมชน เก็บข้อมูลสอบถามทั้งผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่จากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ นักวิชาการด้านการท่องเที่ยว

๗.๓ การเก็บข้อมูลความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นกลุ่มเยาวชนที่กำลังศึกษาอยู่ในระดับอุดมศึกษาในจังหวัดภูเก็ต และนักท่องเที่ยวเยาวชนที่เดินทางมาในจังหวัดภูเก็ตและเข้าร่วมกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ โดยใช้แบบสอบถาม เก็บข้อมูลจำนวน ๒๐๐ คน

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์บ้านแหลมตึกแก ตำบลรัชฎา อำเภอมะนัง จังหวัดภูเก็ต ผู้วิจัยได้นำเสนอผลการวิจัยดังนี้

ส่วนที่ ๑ ผลการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่

ส่วนที่ ๒ ผลการศึกษาความต้องการของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ส่วนที่ ๓ ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ส่วนที่ ๑ ผลการศึกษาการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่มีความเหมาะสมกับพื้นที่

การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยวิเคราะห์ลักษณะความเหมาะสมทั้ง ๘ ด้าน ได้แก่ ด้านการคมนาคม ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ด้านความสะอาด ด้านคุณภาพการบริการและสินค้า ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนา ความเชื่อ ทรัพยากรทางประวัติศาสตร์ และแหล่งเรียนรู้ด้านแหล่งอาชีพ และด้านกิจกรรมการท่องเที่ยว การเก็บข้อมูลในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนโดยใช้แบบสังเกตว่ามีอยู่จริงในแหล่งท่องเที่ยวบ้านแหลมตึกแก ซึ่งสามารถสรุปได้ว่า

๑.๑ ด้านการคมนาคม พบว่า เส้นทางสัญจรก่อนเข้าถึงหมู่บ้านมีความสะดวก มีป้ายจราจรบอกทางอย่างชัดเจน ไม่ซับซ้อน ถนนค่อนข้างเรียบ ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ เนื่องจากเส้นทางดังกล่าวใช้เป็นเส้นทางหลักในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว โรงแรม รีสอร์ท และเมื่อเส้นทางสัญจรเข้าไปยังหมู่บ้านเป้าหมาย พบว่า ถนนค่อนข้างแคบ ไม่เรียบ ขรุขระ เป็นหลุมเป็นบ่อ ทำให้ต้องระมัดระวังในการขับขี่ และการกลับรถในหมู่บ้าน

๑.๒ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก พบว่า ภายในหมู่บ้านมีอาคารเอนกประสงค์ขนาดใหญ่สำหรับการประชุม จัดกิจกรรมต่างๆ มีศูนย์ให้บริการประจําหมู่บ้านแต่ขาดการดูแล เอาใจใส่ทำให้สกปรกและหลังคามีรอยรั่ว มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายภายในหมู่บ้าน บริเวณทางเข้าหมู่บ้าน

มีการสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่อไว้แสดงวิถีชีวิตของชุมชนซึ่งส่วนใหญ่เป็นชาวเล และปัจจุบันยังไม่มีเปิดให้บริการนักท่องเที่ยว มีห้องน้ำ มีสถานที่จอดรถ โทรศัพท์สาธารณะ

๑.๓ ด้านความสะอาด พบว่าหมู่บ้านมีปัญหาเรื่องปริมาณขยะจำนวนมาก เนื่องจากการทิ้งขยะไม่เป็นที่ และขาดความเอาใจใส่เรื่องความสะอาด สุขอนามัยที่ถูกต้อง ปริมาณถังขยะมีจำนวนน้อย และอีกสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากหมู่บ้านแหลมตึกแกมีพื้นที่ติดทะเล ทำให้ปริมาณขยะถูกพัดเข้าสู่ฝั่งบริเวณหน้าหาดหาดมีปริมาณมากทุกวัน และทางหน่วยงานที่จัดเก็บขยะเพียง ๑ ครั้งต่อสัปดาห์

๑.๔ ด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว พบว่า ภายในหมู่บ้านมีประชาชนช่วยดูแลความปลอดภัย เช่น การสัญจรภายในหมู่บ้าน ความปลอดภัยในการเลือกซื้อ ความปลอดภัยบริเวณสถานที่จอดรถ ความปลอดภัยบริเวณหน้าชายหาดของหมู่บ้าน

๑.๕ ด้านคุณภาพการบริการและสินค้า พบว่าภายในหมู่บ้านมีการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว มีราคาเหมาะสม มีการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกมีคุณภาพเหมาะสมกับราคา มีสินค้าที่มาจากผลผลิตของคนในชุมชนส่วนใหญ่เป็นอาหารทะเล

๑.๖ ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนา และแหล่งเรียนรู้ พบว่า ในการจัดชุดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์บ้านแหลมตึกแก ระหว่างเส้นทางท่องเที่ยวสามารถจัดสถานที่ท่องเที่ยวประกอบด้วย จุดชมลิง สักการะพ่อตาโต๊ะหินขาว กราบพระวัดเกาะสีหะ และชายหาดสวยงาม พิพิธภัณฑ์ ทำให้สามารถจัดชุดโปรแกรมการท่องเที่ยวได้น่าสนใจ

๑.๗ ด้านแหล่งอาชีพ พบว่าส่วนใหญ่ยังประกอบอาชีพอยู่กับทะเล เช่น การเก็บหูกุ้ง หอยปู ปลา ดำปลิงทะเล จับกุ้งมังกร วางลอบ วางไซ และมีบางส่วนทำสวน รับจ้างทั่วไป และรับจ้างและบริกรนำเที่ยวบ้าง การแปรรูปสินค้าจากทะเล และการพัฒนาผลิตภัณฑ์หัตถกรรมพื้นบ้านการร้อยเครื่องประดับ

๑.๘ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวพบว่า ภายในหมู่บ้านมีการรวมกลุ่มของชาวบ้านขับร้องเพลงพื้นบ้าน เนื่องจากประชาชนส่วนใหญ่ในหมู่บ้านแหลมตึกแก เป็นชาวเล จึงมีภาษาพูด แต่ไม่มีภาษาเขียน มีพิธีกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีประเพณีลอยเรือชาวเลเป็นประจำทุกปี ซึ่งเหมาะแก่การจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อย่างมาก

ส่วนที่ ๒ ผลการศึกษาความต้องการของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ความต้องการด้านการท่องเที่ยวของประชาชนอยู่ในระดับมากที่สุด มีความคิดเห็นในเชิงบวกต่อนักท่องเที่ยวที่เดินทางเข้ามาจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับชุมชนทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน ซึ่งเป็นประโยชน์ต่อตัวชุมชนโดยรวม และต่อตัวเองด้วยโดยเห็นว่า การท่องเที่ยวชุมชนในลักษณะการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทำให้คนในชุมชนรู้สึกรักและหวงแหนวัฒนธรรมของชุมชน การจัดการท่องเที่ยวโดยเน้นกิจกรรมทำให้เกิดความอย่งยั่งยืน สร้างจิตสำนึก ให้คนในชุมชนร่วมกันอนุรักษ์วัฒนธรรมท้องถิ่น เกิดการพัฒนาคนในชุมชน สิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรม การจัดการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความอย่งยั่งยืน มีการบริหารจัดการสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างอย่างยุติธรรมและโปร่งใส คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีส่วนร่วมในการวางแผนตัดสินใจและประเมินผลกระทบที่เกิดจากการท่องเที่ยว

ในด้านของการรับรู้ผลกระทบที่อาจเกิดจากการท่องเที่ยวจากการสัมภาษณ์ พบว่ายังอยู่ในระดับน้อย เป็นการรับรู้ผลกระทบทางด้านลบที่อาจจะส่งผลกระทบต่อชุมชนเมื่อมีการท่องเที่ยวเกิดขึ้น คือ การท่องเที่ยวทำให้เกิดปัญหาต่างๆในชุมชน เช่น ปัญหาการจราจร ปัญหาอาชญากรรม และการท่องเที่ยวอาจก่อให้เกิดการทำลายสิ่งแวดล้อม เช่น ขยะ น้ำเสีย อากาศเสีย มลภาวะทางเสียง ซึ่งอาจจะสะท้อนให้เห็นว่าประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนมองผลกระทบที่จะเกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวในทางบวกหรือเป็นประโยชน์มากกว่าที่จะส่งผลเสียกับชุมชนหรือตัวประชาชนเอง

สำหรับความต้องการด้านการท่องเที่ยวที่ประชาชนในหมู่ที่ ๔ บ้านแหลมตุ๊กแก ได้ให้มุมมองไว้เกี่ยวกับการท่องเที่ยว และกิจกรรมการท่องเที่ยวได้แก่ การเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น ประเพณีการลอยเรือ การขับร้องเพลงพื้นบ้าน วิถีชีวิตชุมชน เป็นต้น รองลงมาด้านสิ่งปลูกสร้าง ถาวรวัตถุ วัด วา อาราม พิพิธภัณฑ์ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ และเมื่อถามถึงความต้องการเข้าร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนบ้านแหลมตุ๊กแก

ส่วนที่ ๓ ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

๓.๑ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิจัยพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ ๖๐ มีสถานภาพโสด คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีอายุ ๑๘ - ๒๓ ปี คิดเป็นร้อยละ ๗๗.๖๐ การศึกษาระดับปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ ๘๑.๕๐ มีอาชีพนักเรียนนักศึกษา คิดเป็นร้อยละ ๑๐๐.๐๐ มีรายได้ระหว่าง ๕,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท คิดเป็นร้อยละ ๕๖.๕๐ ส่วนใหญ่ไม่เคยเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ ๘๕.๕๐ และเคยเข้าร่วมกิจกรรม คิดเป็นร้อยละ ๑๔.๕๐ ตามลำดับ

๓.๒ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ตารางที่ ๑ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ และกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนหมู่ ๔ บ้านแหลมตุ๊กแก

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับความพึงพอใจ
๑.ด้านโปรแกรมการท่องเที่ยว			
๑.๑ มีความหลากหลายด้านสถานที่ท่องเที่ยว	๔.๓๑	๐.๗๙	มาก
๑.๒ สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าสนใจ	๔.๒๑	๐.๘๗	มาก
๑.๓ สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ง่าย	๔.๑๔	๐.๙๑	มาก
๑.๔ แต่ละสถานที่ใช้เวลาเที่ยวได้อย่างเหมาะสม	๓.๙๘	๐.๙๒	มาก
๑.๕ กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์มีความน่าสนใจ	๓.๘๗	๐.๙๖	มาก

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับความพึงพอใจ
๑.๖ การจัดสรรเวลาแต่ละจัดกิจกรรมได้เหมาะสม	๔.๐๕	๐.๙๓	มาก
๑.๗ มีการกำหนดวัน เวลา ที่เหมาะสม	๓.๙๓	๑.๐๑	มาก
๑.๘ โปรแกรมการท่องเที่ยวมีความยืดหยุ่น	๔.๒๓	๐.๘๖	มาก
๑.๙ มีการจัดกิจกรรมสนทนาการสอดแทรก	๔.๑๔	๐.๙๗	มาก
๑.๑๐ การกำหนดผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเหมาะสม	๓.๘๒	๑.๐๑	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	๔.๐๖	๐.๙๒	มาก
๒. ด้านการคมนาคม			
๒.๑ สภาพถนนมีความกว้างเพียงพอ	๓.๓๔	๑.๐๒	ปานกลาง
๒.๒ สามารถเดินทางได้สะดวก ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ	๓.๒๕	๑.๑๒	ปานกลาง
๒.๓ มีป้ายบอกทางชัดเจน	๓.๓๐	๑.๐๙	ปานกลาง
๒.๔ มีรถโดยสารบริการนักท่องเที่ยว	๓.๒๐	๐.๙๒	ปานกลาง
๒.๕ ภายในหมู่บ้านมีการจำกัดความเร็ว	๓.๕๓	๑.๐๗	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	๓.๓๒	๑.๐๔	ปานกลาง
๓.ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก			
๒.๑ มีศูนย์ให้ข้อมูลการบริการนักท่องเที่ยว	๓.๔๙	๐.๘๓	ปานกลาง
๒.๒ มีการจัดบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยว	๓.๓๕	๐.๖๖	ปานกลาง
๒.๓ มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว	๓.๕๐	๐.๗๗	ปานกลาง
๒.๔ การบริการสถานที่จอดรถ	๓.๔๒	๐.๗๕	ปานกลาง
๒.๕ การจัดบริการห้องน้ำ อย่างเพียงพอ	๓.๕๐	๐.๘๗	ปานกลาง
๒.๖ การบริการโทรศัพท์สาธารณะ	๓.๔๓	๑.๐๔	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	๓.๔๔	๐.๘๒	ปานกลาง
๔.ด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว			
๔.๑ มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย	๓.๔๐	๑.๐๒	ปานกลาง
๔.๒ มีป้ายระบุจุดอันตราย	๓.๖๒	๑.๐๒	มาก
๔.๓ มีป้ายแจ้งเตือนการลงเล่นน้ำ	๓.๕๑	๑.๐๔	มาก
๔.๔ มีป้ายเตือนการใช้ถนน	๓.๔๙	๐.๖๘	ปานกลาง
๔.๕ มีหอเตือนภัย และแจ้งข่าวสาร	๓.๒๓	๐.๕๗	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	๓.๔๕	๐.๘๖	ปานกลาง
๕. ด้านความสะอาดของสถานที่			
๕.๑ ความพอเพียงของถังขยะ	๓.๗๖	๐.๙๓	ปานกลาง
๕.๒ ความสะอาดของห้องน้ำ	๓.๘๘	๐.๘๖	ปานกลาง
๕.๓ สภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน	๓.๗๖	๐.๙๖	ปานกลาง
๕.๔ ระบบการระบายน้ำเสีย	๓.๗๐	๑.๐๐	ปานกลาง

ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	ค่าเฉลี่ย	S.D	ระดับความพึงพอใจ
รวมค่าเฉลี่ย	๓.๗๗	๐.๙๓	ปานกลาง
๖. ด้านคุณภาพการบริการและสินค้า			
๖.๑ มีพื้นที่สำหรับการจำหน่ายสินค้าและบริการ	๓.๔๑	๐.๙๔	ปานกลาง
๖.๒ สินค้าที่จำหน่ายมีคุณภาพดี	๓.๖๔	๑.๐๓	มาก
๖.๓ เป็นสินค้าที่ได้มาตรฐานของชุมชน (มผช.)	๓.๕๒	๑.๐๗	มาก
๖.๔ มีการพัฒนา แปรรูปผลิตภัณฑ์	๓.๓๐	๑.๐๒๘	ปานกลาง
รวมค่าเฉลี่ย	๓.๔๖	๑.๐๑	ปานกลาง
๗. ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนาและแหล่งเรียนรู้			
๗.๑ มีสถานที่สำคัญทางศาสนาที่น่าสนใจในพื้นที่	๓.๘๐	๐.๘๑	มาก
๗.๒ มีพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้	๓.๖๙	๐.๙๐	มาก
๗.๓ มีห้องสมุด หรือศูนย์การเรียนรู้ประจำหมู่บ้าน	๓.๖๖	๐.๙๔	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	๓.๗๑	๐.๘๘	มาก
๘. ด้านแหล่งอาชีพ			
๘.๑ มีการประกอบอาชีพประมงที่น่าน้ำศึกษา	๓.๗๖	๐.๙๓	มาก
๘.๒ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น	๓.๘๘	๐.๘๖	มาก
๘.๓ มีการสร้างงาน สร้างอาชีพด้านการท่องเที่ยว	๓.๗๖	๐.๙๖	มาก
รวมค่าเฉลี่ย	๓.๘๐	๐.๙๑	มาก
รวมค่าเฉลี่ยทุกด้าน	๓.๖๒	๐.๙๒	มาก

ด้านชุดโปรแกรมการท่องเที่ยว มีความพึงพอใจโดยรวมอยู่ในระดับมาก ประกอบด้วย ความหลากหลายด้านสถานที่ท่องเที่ยว รองลงมาคือ โปรแกรมการท่องเที่ยวมีความยืดหยุ่น สถานที่ท่องเที่ยวมีความน่าในใจ สถานที่ท่องเที่ยวสามารถเข้าถึงได้ง่าย มีการจัดกิจกรรมสันนาการ จัดสรรเวลาแต่ละจัดกิจกรรมได้เหมาะสม แต่ละสถานที่ใช้เวลาได้อย่างเหมาะสม มีการกำหนดวันเวลา ที่เหมาะสม กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์มีความน่าสนใจ (และการกำหนดผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเหมาะสม ตามลำดับ

ด้านการคมนาคม มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับปานกลาง ได้แก่ สภาพภายในหมู่บ้านมีการจำกัดความเร็ว ถนนมีความกว้างเพียงพอ มีป้ายบอกทางชัดเจน สามารถเดินทางได้สะดวก ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ มีรถโดยสารบริการนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับปานกลาง ได้แก่ มีเอกสารประชาสัมพันธ์แหล่งท่องเที่ยว การจัดบริการห้องน้ำ อย่างเพียงพอ มีศูนย์ให้ข้อมูลการบริการนักท่องเที่ยว การบริการโทรศัพท์สาธารณะ การบริการสถานที่จอดรถ มีการจัดบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยว ตามลำดับ

ด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว มีความพึงพอใจต่อความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ดังนี้ พึงพอใจในระดับมาก ได้แก่มีป้ายระบุจุดหนีภัยสึนามิ และมีป้ายแจ้งเตือนการลงเล่นน้ำ มีความพึงพอใจในระดับปานกลาง ได้แก่มีป้ายเตือนการใช้ถนน มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย มีหอเตือนภัย และแจ้งข่าวสาร ตามลำดับ

ด้านความสะอาดของสถานที่ มีความพึงพอใจต่อความสะอาดในแหล่งท่องเที่ยวโดยรวมในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายประเด็นพบว่า ความสะอาดของห้องน้ำ ความเพียงพอของขยะสภาพแวดล้อมของแหล่งท่องเที่ยวชุมชน ระบบการระบายน้ำเสีย ตามลำดับ

ด้านคุณภาพการบริการและสินค้า มีความพึงพอใจต่อคุณภาพการบริการและสินค้านี้ ความพึงพอใจในระดับมาก ได้แก่ สินค้าที่จำหน่ายมีคุณภาพดี รองลงมาคือเป็นสินค้าที่ได้มาตรฐานของชุมชน (มผช.) และพึงพอใจในระดับปานกลาง คือมีพื้นที่สำหรับการจำหน่ายสินค้าและบริการ มีการพัฒนา แปรรูปผลิตภัณฑ์ ตามลำดับ

ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนาและแหล่งเรียนรู้ มีความพึงพอใจต่อสถานที่สำคัญทางศาสนา และแหล่งเรียนรู้โดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้ดังนี้ มีสถานที่สำคัญทางศาสนา น่าสนใจในพื้นที่ รองลงมาคือ มีพิพิธภัณฑ์เป็นแหล่งเรียนรู้ และมีห้องสมุด หรือศูนย์การเรียนรู้ประจำหมู่บ้าน ตามลำดับ

ด้านแหล่งอาชีพ มีความพึงพอใจโดยรวมในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อได้ดังนี้ มีการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น รองลงมาคือ มีการประกอบอาชีพประมงที่น่านักศึกษา และ มีการสร้างงาน สร้างอาชีพด้านการท่องเที่ยว (ไกด์ท้องถิ่น)

การอภิปรายผล

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำชุดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมการถ่ายทอดเทคโนโลยีเรื่อง การคัดแยกขยะและการสร้างมูลค่าเพิ่มจากขยะ สามารถสรุปได้ดังนี้

๙.๑ ความเหมาะสมกับพื้นที่สำหรับการจัดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

พบว่า ด้านการคมนาคม เส้นทางสัญจรก่อนเข้าถึงหมู่บ้านมีความสะดวก มีป้ายจราจรบอกทางอย่างชัดเจน ไม่ซับซ้อน ถนนค่อนข้างเรียบ เนื่องจากเส้นทางหลักในการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยว เช่น โรงแรม รีสอร์ท ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก มีอาคารเอนกประสงค์ขนาดใหญ่ สำหรับการประชุม จัดกิจกรรมต่างๆ มีศูนย์ให้บริการประจำหมู่บ้านแต่ขาดการดูแล เอาใจใส่ทำให้สกปรกและหลังคามีรอยรั่ว มีการประชาสัมพันธ์เสียงตามสายภายในหมู่บ้าน บริเวณทางเข้าหมู่บ้าน มีการสร้างพิพิธภัณฑ์เพื่อไว้แสดงวิถีชีวิตของชุมชนสาธารณะ ด้านความสะอาด มีปัญหาเรื่องปริมาณขยะจำนวนมาก เนื่องจากการทิ้งขยะไม่เป็นที่ และขาดความเอาใจใส่เรื่องความสะอาด สุขอนามัยที่ถูกต้อง ปริมาณถังขยะมีจำนวนน้อย และอีกสาเหตุหนึ่งเนื่องมาจากหมู่บ้านแหลมตึกแกมีพื้นที่ติดทะเล ทำให้ปริมาณขยะถูกพัดเข้าสู่ฝั่งบริเวณหน้าหาดมีปริมาณมากทุกวัน และทางหน่วยงานที่จัดเก็บขยะเพียง ๑ ครั้งต่อสัปดาห์ ด้านความปลอดภัย ภายในหมู่บ้านมีประชาชนช่วยดูแลความปลอดภัย เช่น การสัญจรภายในหมู่บ้าน สถานที่จอดรถ หน้าชายหาดของหมู่บ้าน ด้านคุณภาพการบริการและสินค้า มีการจำหน่ายอาหารและเครื่องดื่มแก่นักท่องเที่ยว มีราคาเหมาะสม มีการจำหน่ายสินค้าและของที่ระลึกเหมาะสมกับราคา มีสินค้าที่มาจากการผลิตของคนใน

ชุมชนส่วนใหญ่เป็นอาหารทะเล ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนา และแหล่งเรียนรู้ พบว่า เส้นทางท่องเที่ยวสามารถจัดสถานที่ท่องเที่ยวประกอบด้วย จุดชมลิง สักการะพ่อบุญตาโต๊ะหินขาว กราบพระ วัดเกาะสิเหร่ และชายหาดสวยงาม พิพิธภัณฑ์ ทำให้สามารถจัดชุดโปรแกรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจ ด้านแหล่งอาชีพ เช่น การหากุ้ง หอย ปู ปลา จับกุ้งมังกร วางลอบ วางไซ และมีบางส่วนทำสวน รับจ้างทั่วไป และรับจ้างและบริการนำเที่ยวบ้าง การแปรรูปสินค้าจากทะเล หัตถกรรมพื้นบ้าน การร้อยเครื่องประดับ ด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวพบว่า มีการรวมกลุ่มของชาวบ้านขับร้องเพลงพื้นบ้าน ส่วนใหญ่เป็นชาวเล จึงมีภาษาพูด แต่ไม่มีภาษาเขียน มีพิธีกรรมทางศาสนาและวัฒนธรรมที่แตกต่าง มีประเพณีลอยเรือชาวเลเป็นประจำทุกปี ซึ่งเหมาะแก่การจัดกิจกรรมด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อย่างมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อารีวรรณ เสริมวิลาส (๒๕๔๗) ได้ศึกษาเรื่อง ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ต้องการกลับมาเที่ยวใหม่ เนื่องจากความสวยงามของสถานที่ ด้านสินค้าและบริการ ด้านทำเลที่ตั้ง ด้านบุคลากร ด้านกระบวนการ และด้านลักษณะทางกายภาพ และตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวได้สูงสุดอันเป็นหัวใจของการให้บริการแก่ลูกค้า และเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชุมชนให้มากยิ่งขึ้น

๔.๒ ความต้องการของชุมชนที่มีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ควรทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา รู้สึกรักและหวงแหน เกิดการพัฒนาคนในชุมชน สิ่งแวดล้อมสังคมและวัฒนธรรมการจัดการท่องเที่ยวในลักษณะดังกล่าวทำให้เกิดความยั่งยืน มีการบริหารจัดการสำหรับผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้อย่างอย่างยุติธรรมและโปร่งใส คนในชุมชนมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สำหรับความต้องการด้านการท่องเที่ยวที่ประชาชนได้ให้มุมมองไว้เกี่ยวกับ การเผยแพร่องค์ความรู้ ภูมิปัญญาท้องถิ่น ด้านขนบธรรมเนียมประเพณี เช่น ประเพณีการลอยเรือ การขับร้องเพลงพื้นบ้าน วิถีชีวิตชุมชน ด้านสิ่งปลูกสร้าง ถาวรวัตถุ วัด วา อาราม พิพิธภัณฑ์ และแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ สำหรับการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนร่วมกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ พบว่า ประชาชนที่อาศัยอยู่ในแหล่งท่องเที่ยวชุมชนต้องการมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชน และควรมีการติดตามประเมินผลการจัดการตามแผนที่กำหนดไว้ การปรับปรุงแผนตามผลการประเมิน และการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง การจัดสรรรายได้ส่วนหนึ่งจากการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวมาสนับสนุนกิจกรรมการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ/วัฒนธรรม และ/หรือสวัสดิการของสมาชิกในชุมชน และการจัดการผลประโยชน์ที่ได้รับจากการท่องเที่ยวให้เกิดความโปร่งใสและมีความยุติธรรม กิจกรรมการท่องเที่ยวทำให้คนในชุมชนได้ตระหนักถึงบทบาท หน้าที่ตนเองในฐานะเจ้าของบ้าน เกิดการต้อนรับผู้มาเยือนด้วยไมตรีจิต เรียนรู้วัฒนธรรมซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม (๒๕๕๓) ได้ทำการศึกษาเรื่อง กระบวนการจัดการเรียนรู้การท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ พบว่าการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมเรื่องท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์อย่างจริงจังจริงใจ ๒. สร้างมั่นใจเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ วางหลักเกณฑ์ และระบบติดตามกำกับเพื่อให้มั่นใจว่าจะมีมาตรฐานความปลอดภัยสำหรับนักท่องเที่ยวต่างประเทศ ๓. การพัฒนารูปแบบการให้ข้อมูลและส่งเสริมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ ๔. การสร้างและสื่อสารตราสินค้าท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

๙.๓ ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อชุดการท่องเที่ยว

ควรคำนึงถึงความหลากหลายของสถานที่ท่องเที่ยว ความยืดหยุ่นของโปรแกรมท่องเที่ยว การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว กิจกรรมสันทนาการ การจัดสรรเวลา สถานที่ กิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์มีความน่าสนใจ และการกำหนดผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเหมาะสม ด้านการคมนาคมเกี่ยวกับการสัญจรภายในหมู่บ้านควรให้มีการ จำกัดความเร็วรถ ถนนมีความกว้างเพียงพอ มีป้ายบอกทางชัดเจน ไม่เป็นหลุมเป็นบ่อ มีรถโดยสารบริการนักท่องเที่ยว ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกควรมีการจัดเตรียมเอกสารประชาสัมพันธ์ มีห้องน้ำ มีศูนย์ให้ข้อมูลนักท่องเที่ยว โทรศัพท์สาธารณะ มีการจัดบุคลากรต้อนรับนักท่องเที่ยว ด้านความปลอดภัยในแหล่งท่องเที่ยว ควรมีป้ายเตือนเรื่องความปลอดภัยเรื่องต่างๆ มีเจ้าหน้าที่ดูแลความปลอดภัย ด้านความสะอาดของสถานที่ เกี่ยวกับความสะอาดของห้องน้ำ ความเพียงพอของถังขยะ ระบบการระบายน้ำเสีย ด้านคุณภาพการบริการและสินค้า ชุมชนแหล่งท่องเที่ยวควรมีการจำหน่ายสินค้าที่มีคุณภาพดี ได้มาตรฐานของชุมชน (มผช.) มีการพัฒนา แปรรูปผลิตภัณฑ์ ด้านสถานที่สำคัญทางศาสนาและแหล่งเรียนรู้ ควรมีสถานที่สำคัญทางศาสนาที่น่าสนใจ มีแหล่งเรียนรู้ เช่น พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ประจำหมู่บ้าน ด้านแหล่งอาชีพ ควรมีการจัดกิจกรรมการถ่ายทอดองค์ความรู้ด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และมีการสร้างงาน สร้างอาชีพด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่ด้วย (ไคด์ท้องถิ่น)

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

๑ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ควรให้การสนับสนุนชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อย่างต่อเนื่อง เพื่อประโยชน์สูงสุดของประชาชนในชุมชน

๒ ควรกำหนดกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์อย่างน้อยมากกว่า ๑ กิจกรรมในพื้นที่เพื่อเป็นทางเลือกแก่นักท่องเที่ยวในการเลือกใช้บริการ โดยการมีส่วนร่วมทุกภาคส่วนในพื้นที่

๓ ควรมีการนำเอาความคิดเห็นของประชาชนในพื้นที่และนักท่องเที่ยวไปสู่การวางแผนการปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อเป็นการตอบสนองความต้องการของประชาชนอย่างตรงจุด

ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ

๑ ควรมีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารการจัดการท่องเที่ยวผ่านช่องทางต่างๆ ให้มากขึ้น เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ เว็บไซต์ แผ่นพับ สื่อวิทยุ ฯลฯ

๒ ควรมีการถ่ายทอดความรู้ให้แก่ประชาชนก่อนทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

๓ ร่วมมือกับหน่วยงานทุกภาคส่วนในพื้นที่ และประชาชนในพื้นที่สร้างสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อสาธารณะ ที่ตรงกับความต้องการของประชาชนในพื้นที่

๔ มีการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้แสดงความคิดเห็นผ่านช่องทางต่างๆ หรือร่วมแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดทำชุดโปรแกรมการท่องเที่ยว หรือกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ และการถ่ายทอดเทคโนโลยี

๕ ควรมีการจัดอบรม ให้ความรู้แก่พนักงาน เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว เพื่อเพิ่มพูนความรู้ และการทำงานให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น

๖ ควรมีการควบคุม ติดตาม ดูแล และประเมินผลการจัดกิจกรรมทุกครั้ง หรือการปฏิบัติงาน อย่างเป็นระบบเพื่อเพิ่มความพึงพอใจแก่นักท่องเที่ยว

๗ ทำให้ประชาชนในพื้นที่มีเจตคติที่ดีต่อเจ้าหน้าที่ และให้คำแนะนำที่ถูกต้อง ชัดเจน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาศักยภาพของชุมชนให้เข้มข้นมากขึ้น ร่วมกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เจ้าของพื้นที่ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยว และสรรหากิจกรรมที่เป็นประโยชน์ต่อชุมชนอย่างแท้จริง เพื่อสร้างให้เกิดความยั่งยืนด้านการท่องเที่ยว และมีการจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่องต่อไป

บรรณานุกรม

กิตติพงษ์ ประชุมแดง.(๒๕๓๓) ผลกระทบทางเศรษฐกิจ สังคม จากการพัฒนาการท่องเที่ยวต่อ

ชาวบ้านคู เตือตำบลแจระแม อำเภอเมือง จังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญา
ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต วิชาเอกไทยคดีศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาสารคาม.

ชยาภรณ์ ชื่นรุ่งโรจน์. (๒๕๓๐). การวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว. เชียงใหม่ : คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.

เนาวรัตน์ พลายน้อยและคณะ. (๒๕๓๙). พฤติกรรมการท่องเที่ยวภายในประเทศของนักท่องเที่ยว
ชาวไทย. กรุงเทพฯ : กองแผนงาน การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.

นุชนารถ เอี้ยวสกุลและคณะ. (๒๕๓๗). การศึกษาปัญหาการนำนโยบายและการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทยไปปฏิบัติในจังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพฯ : กองแผนงานการท่องเที่ยว
แห่งประเทศไทย

พงษ์จันทร์ คล้ายอุดม.(๒๕๕๓). กระบวนการจัดการเรียนรู้เพื่อการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์.
มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

มนัส สุวรรณ, บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา และคณะ. (๒๕๔๒). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการ
เพื่อฟื้นฟูทรัพยากรท่องเที่ยวในพื้นที่อนุรักษ์. เชียงใหม่ : เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่ง
ประเทศไทย.

มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์. (๒๕๓๘). โครงการสำรวจสถิติการท่องเที่ยวภายในประเทศเขต
ภาคใต้ปี ๒๕๓๘. สงขลา : ภาควิชาบริหารธุรกิจคณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์.

มหิตล , มหาวิทยาลัย.(๒๕๓๕). คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. โครงการศึกษาผลกระทบของ
การท่องเที่ยวเดินป่าต่อสภาวะแวดล้อมและประชาชนในท้องถิ่น. นครปฐม :
มหาวิทยาลัยมหิดล .

มหิตล , มหาวิทยาลัย.(๒๕๒๙) ภาควิชาสังคมศาสตร์. ผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อสังคมและ

- วัฒนธรรม : กรณีศึกษา จังหวัดเชียงใหม่. นครปฐม : มหาวิทยาลัยมหิดล .
- ยุวดี นิรันดร์ตระกูล. (๒๕๓๙)การพัฒนาการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน” ในการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ๓๖ ปี ททท.,โรงพิมพ์ดอกเบี๋ย: กรุงเทพฯ.
- รัฐจวน ทองรู้ต. (๒๕๓๗). รายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวยุคปี ๒๐๑๐. กรุงเทพฯ : การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- รณกร ตีรกานนท์. (๒๕๔๑). รายงานการวิจัยเรื่อง การท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อพัฒนาป่าชุมชน. กรุงเทพฯ : ศูนย์ฝึกอบรมวนศาสตร์ชุมชนภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- สมชาย สนั่นเมือง. (๒๕๔๑). ชุมชนท้องถิ่นกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.(๒๕๓๙). การวิเคราะห์ความเป็นไปได้ของการส่งเสริมให้จังหวัดภูเก็ตเป็นศูนย์กลางการท่องเที่ยวของโลกอย่างยั่งยืน. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์.
- สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาประเทศไทย. (๒๕๔๐). โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนแม่บทการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ. กรุงเทพฯ : เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย.
- สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย.(๒๕๔๔). รายงานฉบับย่อสำหรับผู้บริหาร โครงการศึกษาเพื่อจัดทำแผนปฏิบัติการพัฒนาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งชาติในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๙ (พ.ศ. ๒๕๔๕-๒๕๔๙) เสนอต่อการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย
- สามพร มณีไมตรีจิต. (๒๕๓๐). สรุปสาระสำคัญของแผนพัฒนาการท่องเที่ยว. กรุงเทพฯ : จุลสารการท่องเที่ยว. ๖, ๒ (เมษายน ๒๕๓๐), ๑๕-๑๖.
- สันติ ชุนดิธรา. (๒๕๓๕). โครงการพัฒนาและอนุรักษ์แหล่งท่องเที่ยวปี ๒๕๓๐ - ๒๕๓๔. กรุงเทพฯ : คณะสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
- สุรีย์ บุญญานุพงษ์.(๒๕๓๙) ผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยว : กรณีศึกษาจังหวัดแม่ฮ่องสอน.เชียงใหม่ :สถาบันวิจัยสังคม มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- อรัญญา สุวรรณดี.(๒๕๓๘). ผลกระทบทางเศรษฐกิจและสังคมจากการท่องเที่ยวแก่บุคคล บ้านน้อยตำบลเชียงคาน อำเภอเชียงคาน จังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- อาคม พัตติยะ และคณะ.(๒๕๓๓). รายงานการวิจัยเรื่องผลกระทบจากการส่งเสริมการท่องเที่ยวต่อวัฒนธรรมภาคใต้. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- อารีวรรณ เสริมวิลาสกุล.(๒๕๔๗). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวอุทยานประวัติศาสตร์พิมาย จังหวัดนครราชสีมา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- Blamey, R.K. ๑๙๙๕. The Nature of Ecotourism. Bureau of Tourism Research. Occasional Paper No.๒๑, Commonwealth of Australia.

- Boo, E. ๑๙๙๐. **Ecotourism** : The Potentials and Pitfalls (Vol.๑). Washington D.C. World Wildlife Fund.
- Butler, R.W. ๑๙๗๔. **Social Implications of Tourist Development**. Annals of Tourism Research. ๒,๑๐๐-๑๐๑.
- Clarke, J. (๑๙๙๖): Farm Tourism, Insights, English Tourist Board, D๑๙-D๒๕ Commonwealth Department Tourism. ๑๙๙๓. Tourism Australia's Passport to Growth, A National
- Edwards, J. (๑๙๙๑): Guest-Host Perceptions of Rural Tourism in England and Portugal. In M.T. Sinclair and M.J. Stabler (eds.): *The Tourism Industry: An International Analysis*, CAB International, Oxon, p. ๑๔๓-๑๖๔
- Hector Ceballos-Lascurain. ๑๙๙๐. Tourism, Ecotourism and Protected Areas. Parks. ๒ (๓) : ๓๑-๓๕.
- Institute of Ecotourism. ๑๙๙๕. International Conference Ecotourism : Concept, Design and Strategy. Bangkok : Sinakharinwirot University.
- Japan International Cooperation Agency. ๑๙๘๕. The Sub Regional Department. Study of the UpperSouthern Part of Thailand. For the National Economic and Social Development Board. BKK.
- McIntosh, Robert Woodrow and Goeldner, Charless R. ๑๙๘๖. Tourism-Principles, Practices,Philosophies. Fifth edition. New York : John Wiley & Sons, Inc, p.๓๗๗.
- Plog, Stanley C. ๑๙๗๓. Why Destination Areas Rise and Fall in Popularity, The Cornell Hotel andRestaurant Administration Quarterly, pp.๑๓-๑๖.
- Tourism Strategy. (Implementation Progress Report No.๑, Canberra Australia : Commonwealth Australia. ๔๗p.